Тижневик «Міст» №33 (№1464) August 13, 2026

weekly.meest.com

MeestWeekly

НАДІЯ ПРОЖИЛА НЕДОВГО

Ілюзії після зустрічі президентів розвіялися вже незабаром

Читайте с. 14

РОСІЙСЬКА РАКЕТА ПІД ЛЮБЛІНОМ

Чому РП її не збила і які наслідки це матиме для НАТО с. 13

ПРОБЛЕМА ДЛЯ ВСІХ

Причини відмови Україні в ракетах для Patriot — об'єктивні с. 15

A-TEAM Home Care

Over $2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

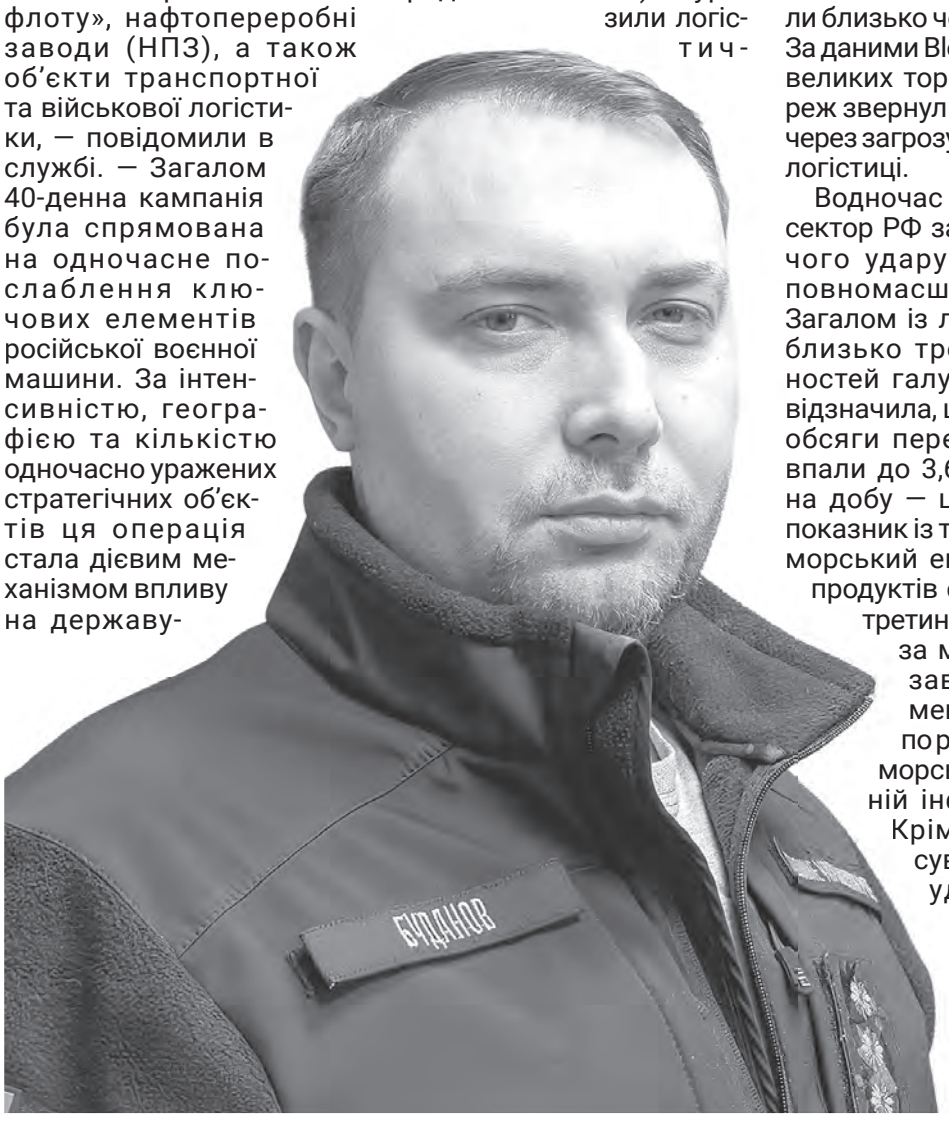
Happening LIST FINALIST BUCKS COUNTY'S BEST 2021
the BEST 2019 Courier Times
the BEST 2020 Courier Times
Happening LIST FINALIST MONTGOMERY COUNTY'S BEST 2020

ЧОГО ДОСЯГЛА 40-ДЕННА ОПЕРАЦІЯ УКРАЇНИ

■ Петро Йосип

Служба безпеки України (СБУ) розповіла про результати проведення 40-денної операції для «спонукання» Російської Федерації (РФ) до закінчення війни: про ураження більш ніж 21 тис. одиниць військової техніки, озброєння та інфраструктури, а також ліквідацію майже 5 тис. окупантів. Володимир Зеленський назвав ці результати хорошими.

Своєю чергою Кирило Буданов, керівник Офісу президента України, заявив, що Київ продовжить тиснути на РФ для примусу до закінчення війни без конкретних часових обмежень. «СБУ здійснила понад 100 успішних уражень стратегічно важливих об'єктів на території РФ і тимчасово окупованих територіях України. За попередні 40 днів під ударами опинилися підприємства військово-промислового комплексу, авіабази, засоби протиповітряної оборони, командні пункти окупантів, військові кораблі й танкери «тіньового флоту», нафтопереробні заводи (НПЗ), а також об'єкти транспортної та військової логістики, — повідомили в службі. — Загалом 40-денна кампанія була спрямована на одночасне послаблення ключових елементів російської воєнної машини. За інтенсивністю, географією та кількістю одночасно уражених стратегічних об'єктів ця операція стала дієвим механізмом впливу на державу-агресора. Робота зі зниження воєнно-економічного потенціалу РФ триватиме й надалі».

Однією з найпомітніших цілей українських атак стала російська комерційна й транспортна логістика. За інформацією Роберта Бровді, командувача Сил безпілотних систем Збройних сил України, лише за 18 діб українські дрони атакували 15 логістичних об'єктів маркетплейсу Wildberries, 13 із яких були виведені з ладу або зазнали значних пошкоджень.

Серед наймасштабніших ударів: Красний Бір (Ленінградська область) — уразили логістичний хаб Wildberries площею понад 154 тис. кв. м, який здатен умістити 57 млн одиниць товарів. Українська компанія Fire Point, виробник дронів FP-1, атаку підтвердила, наголосивши, що через цю інфраструктуру реалізовували товари військового та подвійного призначення; Чехов (Московська область) — безпілотні літальні апарати (БпЛА) завдали удару по ще одному великому складу Wildberries. Варто зазначити, що на тлі цих утрат Wildberries намагається диверсифікувати ризики, плануючи до 2027 року збудувати нові склади в Казахстані площею 260 тис. кв. м. А після успішних атак на склади маркетплейсів українські сили вдарили по продовольчій інфраструктурі РФ. БпЛА атакували розподільчий центр мережі супермаркетів «Лента» в Ленінградській області. Пожежу гасили близько чотирьох годин. За даними Bloomberg, глави великих торговельних мереж звернулися до Кремля через загрозу продовольчій логістиці.

Водночас енергетичний сектор РФ зазнав найважчого удару від початку повномасштабної війни. Загалом із ладу виведено близько третини потужностей галузі. Bloomberg відзначила, що в липні ц. р. обсяги переробки нафти впали до 3,6 млн барелів на добу — це найнижчий показник із травня 2002-го; морський експорт нафтопродуктів скоротився на третину (до 3,9 млн т); за місяць Україна завдала щонайменше 30 ударів по російських НПЗ, морській і трубогінній інфраструктурі. Крім того, зафіксували численні удари по танкерах «тіньового флоту» в Азово-Чорноморському регіоні. Ці атаки також паралізували сільськогосподарський експорт РФ: експорт зернових у липні впав на 37,6 %.

Президент України також отримав звіт від Міністерства оборони щодо ураження росіян на фронті за липень. Найбільших утрат окупантам завдали бійці спецпідрозділу СБУ «Альфа». Загалом минулого місяця підрозділи сил оборони за допомогою БпЛА уразили 30 272 окупантів. Ідеться про ліквідованих і поранених. «Тобто тенденція на фронті незмінна. Росіяни щомісяця втрачають близько 30 тис. військових. Буде в нашої армії та всіх підрозділів сил оборони й безпеки України ще більше дронів», — пообіцяв український лідер.

Крім того, СБУ розпочала новий етап загальнонаціональної інформаційної кампанії, спрямованої на протидію вербуванню українців російськими спецслужбами. Її головна мета — попередити про методи, які використовує ворог для залучення громадян до підпалів, диверсій, терактів та інших злочинів проти України. «Процес вербування зазвичай починається зі звичайного повідомлення в соціальній мережі або месенджері. Російські спецслужби дедалі частіше використовують психологічні маніпуляції. Ворог видає себе за роботодавця, волонтера, правоохоронця, використовує сайти знайомств, аби лише увійти в довіру, — пояснили в СБУ. — Ворог стане ким завгодно, щоб ти став зрадником». Чотири інформаційні сюжети демонструють найпоширеніші сценарії вербування, які використовують ворожі спецслужби. «Лише 2026 року СБУ зафіксувала понад 300 диверсійно-терористичних проявів РФ. Із них розкрили 249 випадків, а 84 попередили», — підкреслили в службі.

Там закликали громадян бути особливо пильними до будь-яких підозрілих повідомлень від незнайомців. Якщо співрозмовник пропонує легкі заробітки чи просить виконати сумнівне завдання — занести невідомий пакет, сфотографувати об'єкт, купити певні матеріали в будівельному супермаркеті або передати інформацію, потрібно негайно повідомити про це правоохоронців і зателефонувати на безплатний номер СБУ 1516 або написати до офіційного чат-бота «Спали» ФСБшника» у Telegram. «Найкращий спосіб зірвати плани ворога — своєчасно повідомити про спробу вербування ще до вчинення злочину. Інформація від громадян допомагає викривати агентів російських спецслужб, запобігати диверсіям та захищати життя українців», — наголосили в СБУ.

Тим часом розширення ударів сил оборони України на території РФ вельми стурбувало Антоніу Гутерреша, генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй (ООН). Він висловив «глибоке занепокоєння» подальшою ескалацією війни й засудив нещодавні атаки українських БпЛА на кілька російських регіонів.

За його оцінкою, це призводить до рекордного зростання кількості жертв серед цивільних, масштабних руйнувань житлової забудови й об'єктів цивільної інфраструктури.

Окремо генсек ООН висловив занепокоєння зростанням ризиків для безпеки судноплавства у Чорному й Азовському морях і можливими наслідками для глобальної продовольчої безпеки. Він закликав «усі сторони» забезпечити свободу судноплавства відповідно до міжнародного права й захист цивільних портів і морської інфраструктури. А також повторив заклик до термінової деескалації, цілковитого, негайного та безумовного припинення вогню, досягнення справедливого, стійкого й всеосяжного миру відповідно до міжнародного права, Статуту та резолюцій ООН.

MeestWeekly

**The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil**

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

**Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.**

Видає корпорація «Міст Медіа».
Виходить щочетверга (52 рази в рік).
Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бесяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор:
Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

**Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342**

**Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:**
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: $85/year, $55/half of year.

**Ціна одного числа договірна.
Поштова достава**
у США: $85/рік, $55/пів року.

**Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:**
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних аґенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

Олександр Шмаков раніше й зараз

Максим Геймура раніше й тепер

ШІСТЬ МІСЯЦІВ БЕЗ ПОСТАЧАННЯ

■ Марко Стріха

Військовослужбовці 1-го батальйону 108-ї окремої бригади територіальної оборони (ТрО), що перебуває в оперативному підпорядкуванні групи військ «Південь» ЗСУ, записали відеозвернення з позицій на Запорізькому напрямку, у якому заявили, що утримують позиції довше ніж шість місяців. Вони зазначили, що виснажені, мають проблеми із забезпеченням їжею, питною водою, медикаментами та потребують ротації.

«Ми перебуваємо три, шість, сім, а хтось і вісім місяців на позиціях без ротації. Останні місяці немає надійного забезпечення і можливости, щоб вижити. Немає ні води, ні їжі — дуже важко достачати, бо обрізана логістика. Враховуючи наш фізичний і моральний стан, нам важко нести бойове чергування. Звертаємося до українського небайдужого суспільства про максимальний розголос і довести до командування, що нам потрібна якомога швидша ротація або вивід. Дякуємо заздалегідь усім небайдужим. Слава Україні!» — оприлюднив відеозвернення Іван Шмаков, син 56-річного бійця Олександра Шмакова, який перебуває на позиціях. «Фізично він уже не може сидіти на позиціях. Місяць тому в батька стався мікроінсульт, у нього відняло всю ліву частину тіла. Крім того, він астматик», — поділився син.

Усі бійці, а це приблизно 15 людей, у вкрай виснаженому стані, а їжу й питну воду їм не доставляють. «Військові кажуть, що вже всіх мишей поїли. Схудли десь удвічі. Вони виглядають, як у часи Голодомору», — розповів Іван.

Єлизавета Шкрябіна, небога 29-річного військового Максима Геймура, також розказала, що її дядько на позиції вже понад дев'ять місяців. Вона підтвердила, що контактувати з командиром не вдається: «Нас пересилають із номера на номер. Ситуація з їжею критична: один раз у певний час бійцям дроном передають харчі, однак БпЛА витримує лише певну вагу, тому їжі доставляють обмаль. Хлопці сидять без їжі по десять днів. Вони дуже слабкі й непритомніють. Розтягують ту їжу, бо не знають, коли наступний раз поїдять». Попри це, за її словами, бійці надалі виконують бойові завдання. Військові поширили відеозвернення й попросили розголосу, аби командування посприяло вирішенню критичної ситуації. І це спрацювало. Одразу після поширення відеозвернення взяли під контроль питання забезпечення згаданого батальйону ТрО. Спільно з його командуванням організували системне комплектування та доставку провізії, питної води, боєприпасів і пального. Для оперативного підвезення харчів додатково залучили екіпажі операторів БпЛА. Постачання здійснюють за першої ж можливости.

У командуванні заявили, що розуміють навантаження на військовослужбовців, які тривалий час утримують позиції, однак пояснили, що провести ротацію наразі не вдається через складну ситуацію на ділянці фронту. «Ворог у режимі 24/7 тримає під вогневим контролем шляхи висування та евакуації. Через це від початку літа вже кілька спроб заміни цих військовослужбовців не мали успіху», — ідеться в заяві. Відтак продовжують шукати безпечні механізми для проведення ротації без невиправданого ризику для життя військовослужбовців.

Донька одного з бійців підтвердила, що після розголосу бійцям передали другу посилку за три дні, і прикріпила відео, як військові розпаковують харчі. «Хлопці з їжею. Трохи підбадьорилися. Вони повірили, що в них є шанс вийти звідти. Що про них не забули», — повідомила дівчина.

Замах на полковника Оболєнського

■ Василь Нетудихата

Рашисти скоїли замах на Ігоря Оболєнського, командира 13-го корпусу Національної гвардії України «Хартія». Про це першим повідомив Володимир Зеленський.

Ігор Оболєнський

«Нападника і його спільника затримали. Ведуться необхідні процесуальні дії. Була доповідь Олександра Поклада, виконувача обов'язків голови Служби безпеки України (СБУ) щодо цього», — зазначив він. Президент запевнив, що буде обов'язкова відповідь на цю спробу удару по Україні й українському командиру. «Подякував Ігорю за службу й побажав бити по окупантах ще сильніше», — додав він.

Чоловіка, який готував замах на полковника Оболєнського, затримали в Харкові. За даними слідства, російські куратори видавали себе за представників СБУ й переконували підозрюваного, що командир нібито є «зрадником». Зловмисник підійшов до нього зі спини, однак зброя не спрацювала. Після цього стрільця затримали правоохоронці. Для підтвердження своїх фейкових заяв зловмиснику надіслали генероване штучним інтелектом фото, на якому Оболєнський нібито зображений на тлі Кремля у футболці зі символікою Російської Федерації (РФ). Слідство виявило, що вогнепальну зброю 69-річному харків'янину Геннадію Парфенюку передали російські спецслужби через кур'єра.

Ігор Оболєнський заявив, що скоєний на нього замах є доказом його ефективности, і пообіцяв відплату: «Терор є одним із засобів ведення війни росіянами й ознакою того, що вони не досягають політичної цілі воєнними методами. Сьогоднішній замах є доказом того, що ми все робимо правильно й ефективно знищуємо ворога на полі бою. Дякую всім за увагу й турботу, яку отримав від вас і яка мене переконує, що наша робота є важливою для українців. Дякую за підтримку президентові України та народу України! Замах — це ознака страху ворога. І наша відплата змусить його боятися ще дужче».

Свою заяву зробив і Юрій Бутусов, відомий український журналіст, а тепер командир взводу безпілотних літальних апаратів (БпЛА) бригади «Хартія»: «Сьогодні в Ігоря Оболєнського без перебільшення ще один день народження. Він вижив завдяки своїй швидкій реакції та помилці російського агента. Отже, ще багато має зробити в житті. Це ще одне підтвердження, що ворог посилює агентурну роботу й намагається вести цілеспрямоване полювання на українських командирів, тому заходи безпеки мають бути посилені».

«Птахи Мадяра»

■ Андрій Підкуймуха

Війна в Україні, яку розв'язав російський диктатор, перемістилася із землі в небо, перетворившись на битву дронів. Іноземні журналісти називають це змагання «безпрецедентним в історії воєн». Воно поєднує технології, інновації та швидкий розвиток.

«Ми творимо історію. Тут демократія перемагає тоталітаризм. Це як Джордж Орвелл. Але цього разу Великий брат програє», — заявив підполковник Рей, командир 414-ї авіаційної бригади України, чиї військові завдають ударів по тимчасово окупованому Криму.

Далеко від лінії фронту діють інші екіпажі, які випускають дрони по російських цілях за точним вечірнім графіком. Західні журналісти розповіли про один з ударів дронів по Криму 21 липня. Тієї ж ночі БпЛА «Птахів Мадяра» Роберта Бровді, командувача Сил безпілотних систем ЗСУ, вразили 13 вузлів електропередач. Кілька з них були розташовані в окупованих РФ частинах Запорізької та Херсонської областей.

Після постійних російських атак Україна швидко розвинула власну військову виробничу базу. Зараз країна стала провідною світовою державою у сфері безпілотних систем. Дрони, запущені по Криму, були виготовлені в Києві стартапом оборонних технологій. Представники фірми також беруть участь в операціях.

Батальйон Рея здійснив сотні глибоких ударів по РФ. Серед цілей були нафтопереробні заводи, склади боєприпасів, порти, а також маршрути логістики російської армії, як-от автомобільні шляхи та залізничні колії.

ОСТАННЯ ЗИМА ПУТІНА

У світі вже обговорюють, що буде в РФ після нього

■ Євген Клен

Наступна зима може стати останньою надією російського диктатора зламати Україну через вичерпання ресурсів Російської Федерації (РФ). Про це заявив Радослав Сікорський, міністр закордонних справ Польщі. Він звернув увагу на економічні проблеми Росії: лише за перше півріччя цього року Москва продала 44 т золота зі своїх резервів — найбільше за всю історію.

«Це означає, що в РФ закінчуються ресурси. А в наших інтересах, щоб Україна не лише вистояла, а й перемогла у цій війні», — сказав глава польського зовнішньополітичного відомства. Він також наголосив, що Путін наступає, продовжує бомбардування, тож саме він є ворогом і для Польщі, і для України, а не Варшава та Київ між собою. «Щоразу в історії, починаючи від XVII ст., російська агентура нацьковувала нас на українців. Ми не можемо бути геополітичними простаками й не розуміти цієї логіки», — зауважив Сікорський.

КРИЗА ЯК НОВИЙ ПОЧАТОК

А маркетплейс Wildberries опинився в центрі масштабної кризи, яка відображає глибші проблеми РФ, що виникли на тлі українських ударів по військовій та економічній інфраструктурі. Таку думку висловив у своїй статті для Newsweek Джозеф Епштейн, директор дослідницького центру «Туран». Він зазначив, що за останні тижні українські безпілотні літальні апарати (БпЛА) знищили вісім логістичних центрів Wildberries у Підмосков'ї, Санкт-Петербурзі, Краснодарі й окупованому Сімферополі. За його оцінками, компанія вже втратила понад 10 % своїх складських площ.

Автор уважає, що для відновлення логістичної інфраструктури може знадобитися близько 460 млн USD, тоді як вартість знищених товарів, значна частина яких належала невеликим російським продавцям, може сягати мільярдів доларів.

На його переконання, проблеми Wildberries є лише частиною масштабнішої кризи. Епштейн стверджує, що українські удари також вивели з ладу близько чверти російських нафтопереробних потужностей, що призвело до обмежень постачання палива у більшість російських регіонів.

Окремо експерт розглянув політику Дональда Трампа, відмітивши, що початок його другого президентського терміну супроводжувався спробами досягти компромісу з Кремлем, але пізніше американська адміністрація змінила курс. Це сталося після того, як у Білому домі всі переконалися, що Москва не готова до перемовин на умовах, відмінних від капітуляції України.

За спостереженням автора, нова стратегія Вашинґтона ґрунтується на двох основних принципах. Перший — надання Україні більшої свободи в застосуванні західної зброї та самостійному визначенні цілей для ударів. Адже саме відмова від колишніх обмежень дозволила Україні суттєво посилити тиск на російську військову й економічну інфраструктуру.

Другим елементом нової американської стратегії Джозеф Епштейн назвав активізацію політики США на пострадянському просторі, адже поки РФ зосереджена на війні проти України, Вашинґтон розширює вплив на Південному Кавказі та в Центральній Азії.

За словами автора, посередництво США в мирному процесі між Вірменією та Азербайджаном суттєво послабило позиції Кремля в цьому регіоні. Він також указав на зміцнення відносин Вашинґтона з Казахстаном та Узбекистаном, зокрема, на масштабні інвестиційні проєкти й розширення політичної співпраці. На думку експерта, держави регіону дедалі активніше дистанціюються від Москви, розглядаючи Україну як чинник, що визначає їхню власну безпеку.

Таким чином, теперішнє ослаблення РФ стало наслідком не лише політики США, а й рішень самого Кремля. А багаторічна корупція, неефективне використання ресурсів і повномасштабне вторгнення до України привели країну до найважчого становища з часів розпаду СРСР. Автор дійшов висновку, що РФ зараз значно слабша, ніж була в попередні десятиліття, а її сусіди дедалі активніше орієнтуються на співпрацю із Заходом.

Радослав Сікорський

ЗАВЕРШЕННЯ ЕПОХИ ПУТІНА

У липні ц. р. дипломати й колишні посадовці з європейських країн провели таємну зустріч із представниками РФ для обговорення шляхів завершення війни в Україні. За даними Bloomberg, із європейського боку до дискусій долучилися: Тім Барроу, екскрадник Великої Британії з національної безпеки; Маркус Едерер, колишній державний секретар Німеччини; і П'єр Вімон, досвідчений французький дипломат. Склад російської делегації джерела не розкривають.

Агенція пояснила, що подібні зустрічі відбуваються в межах неформальної дипломатії (Track II diplomacy) і не є офіційними міжурядовими перемовинами: «Нерідко колишні посадовці та аналітичні центри беруть участь у неформальних дипломатичних зусиллях, не виходячи за межі урядів, аби дослідити потенційні шляхи вирішення складних міжнародних проблем. Такі зустрічі частіше є приватними ініціативами, без офіційного мандата, і функціонують на рівні експертних дискусій. Ці так звані зустрічі другого плану спрямовані на обмін ідеями, які згодом можуть бути передані урядовим каналам». Головна мета таких конфіденційних обговорень — напрацювання потенційних ідей та експертних пропозицій, які в майбутньому можуть бути використані офіційними урядовими каналами.

Тож попри те, що війна в Україні, здається, виходить на нове коло ескалації, у світі все активніше обговорюють сценарії завершення епохи Путіна в Кремлі й подальшого співіснування з повоєнною РФ. Таке припущення зробив Юрій Федоренко, командир 429-ї окремої бригади БпЛА «Ахіллес» Збройних сил України.

Зокрема, він посилався на появу у світовому й українському інформаційному просторі повідомлень про нібито «таємні зустрічі» між представниками різних країн і РФ в останні тижні. І хоча йдеться про неофіційні контакти, про які сторони не поспішають заявляти публічно, військовий уважає їх доволі симптоматичними.

Особливу увагу він звернув на чутки щодо зміни позиції Китайської Народної Республіки (КНР). Пекін поступово вибудовує зв'язки не лише з офіційною Москвою, а і з представниками російських регіональних та економічних еліт. Російські спецслужби фіксують діяльність китайських «колег» на російській території, однак Кремль ігнорує це, аби не погіршувати стосунки зі союзником. «Пекін бачить, що Москва програє війну, і заздалегідь готується до можливого розпаду федерації. КНР потрібні свої люди в кожному регіональному центрі, у кожній галузі економіки. Сам же володар Кремля для Китаю вже перетворюється на кульгаву качку, — зауважив Федоренко. — Тож усі розмови — на користь Україні. Адже означають, що Путін утрачає залишки геополітичного впливу. На нього вже не роблять ставку. У майбутнє його режиму більше не інвестують».

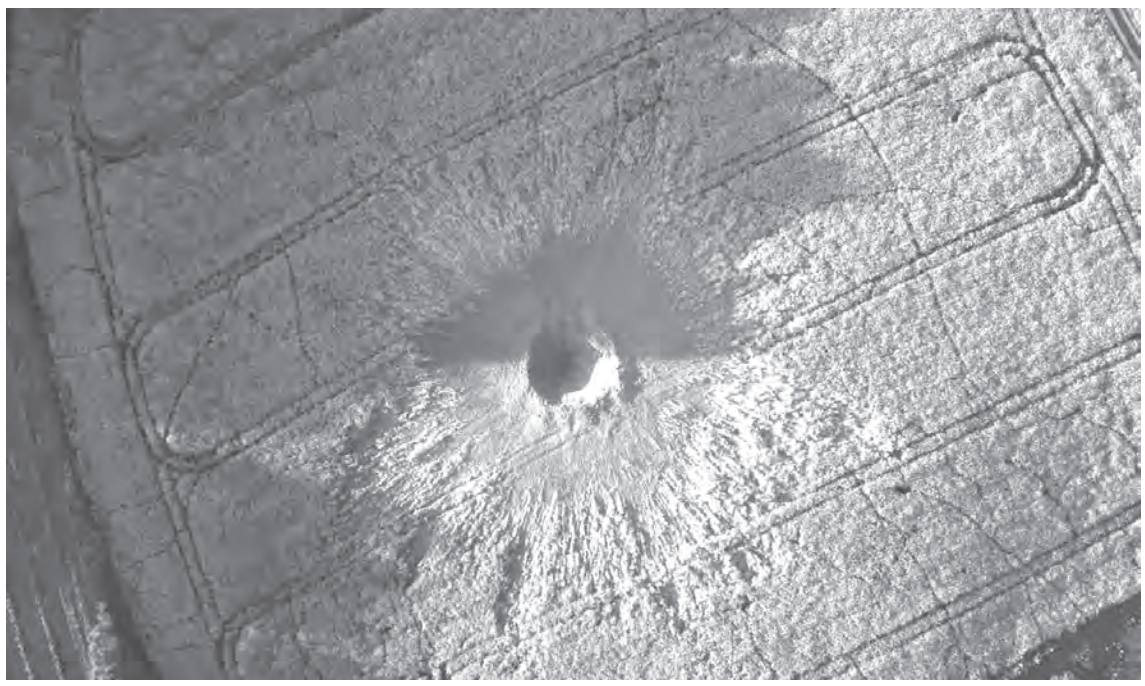
Водночас він застеріг від надмірного оптимізму й наголосив, що сам факт підготовки різних держав до можливих змін в РФ ще не означає, що вони настануть швидко. «Недоімперія приречена пережити ще чимало політичних, економічних і соціальних катаклізмів. Проте навіть у таких умовах вона поводитиметься як небезпечний поранений хижак. Але зрештою згине, бо діагноз летальний», — резюмував офіцер.

РОСІЙСЬКА РАКЕТА ПІД ЛЮБЛІНОМ

Чому РП її не збила і які наслідки це матиме для НАТО

■ Мирослава Бзікадзе

Уніч на 30 липня Російська Федерація (РФ) здійснила один із наймасштабніших комбінованих ударів по Україні. Поки українська протиповітряна оборона (ППО) відбивала атаку десятків крилатих ракет і безпілотних літальних апаратів (БпЛА), одна з російських ракет Х-101 перетнула державний кордон Республіки Польща (РП) і впала в Люблінському воєводстві, приблизно за 50 км від Любліна. Міністерство закордонних справ РП викликало посла РФ «на килим».

СПОСТЕРІГАЛИ Й ОЦІНЮВАЛИ РИЗИКИ

Уперше за тривалий час на території країни-члена НАТО впала сучасна російська стратегічна крилата ракета, здатна нести навіть ядерну бойову частину. Попри те, що польська авіація була піднята в повітря, а системи ППО перебували у стані бойової готовности, ракету так і не перехопили. Це викликало гостру політичну дискусію не лише в РП, а й серед союзників по Альянсу.

За даними польської влади, уламки ракети виявили біля сіл Тарнава-Колонія та Токари. Дональд Туск, прем'єр-міністр РП, підтвердив, що йдеться про російську крилату ракету Х-101, яка порушила польський повітряний простір і впала на території країни. Водночас він заявив, що наразі немає підстав уважати, що Росія цілеспрямовано атакувала Польщу.

А також додав, що «Росія робитиме все можливе, щоб зняти зі себе відповідальність». Глава польського уряду поінформував, що американці зацікавлені в участі в розслідуванні щодо нічного порушення польського повітряного простору. «Мені важливо, щоб не повторилося те, що було колись. Усе має бути прозорим, люди мають бути поінформовані про все. Ця війна сповнена несподіванок. Ми маємо дуже швидко вчитися реагувати на нові ситуації та нові загрози», — зауважив він.

Наступного дня польська прокуратура офіційно підтвердила тип ракети після дослідження уламків. За серійними номерами встановлено, що вона була виготовлена в другому кварталі ц. р. на одному з підприємств у Московській області. Розпочали кримінальне розслідування.

Чому Польща не відкрила вогонь? Саме це питання стало головною темою польської політики. Цезарій Томчик, заступник міністра оборони РП, відзначив, що польські військові відстежували політ ракети практично від моменту запуску, однак основне завдання полягало у спостереженні та оцінці ризиків.

Він також повідомив цікаву деталь: український винищувач переслідував цю Х-101 майже до польського кордону, однак приблизно за 20 с до його перетину був змушений припинити переслідування, оскільки українська авіація не може входити до повітряного простору РП без спеціального дозволу. Водночас польські F-16 лише підіймали в повітря, але озброєння вони не застосували.

Польська влада пояснює це кількома чинниками: надзвичайно коротким часом перебування ракети в польському повітряному просторі, ризиком падіння уламків на населені пункти, необхідністю дотримання чинних правил застосування зброї. За словами Туска, якби траєкторія польоту свідчила про загрозу більшій території країни, наказ на знищення віддали б.

ЧИ РАКЕТУ МОГЛИ ЗБИТИ

Військові експерти вказують, що технічно така можливість існувала. Х-101 летить на малій висоті, огинаючи рельєф місцевости, що значно ускладнює її перехоплення. Для успішного ураження необхідний безперервний супровід цілі радарами й достатній час для прийняття рішення. Саме часу цього разу, імовірно, не вистачило.

Польща має сучасні системи Patriot, винищувачі F-16 та розгалужену мережу радіолокаційного контролю. Однак навіть така система не гарантує стовідсоткового перехоплення ракет, особливо якщо вони лише на короткий час заходять у повітряний простір країни.

Для РП це був уже не перший випадок. І раніше на польській території знаходили російські ракети та їхні уламки, що викликало критику уряду через недостатньо ефективне реагування. Свіжий випадок став ще більш резонансним, адже йдеться про сучасну стратегічну крилату ракету Х-101 — одну з основних ракет, які РФ застосовує для ударів по українській критичній інфраструктурі.

Критики уряду запитують, чому країна НАТО не змогла перехопити об'єкт, який військові супроводжували практично з моменту запуску. Натомість уряд наполягає, що рішення не відкривати вогонь було свідомим і відповідало чинним процедурам.

ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ КРАЇН НАТО

Після інциденту соціальні мережі заполонили різноманітні конспірологічні версії. Зокрема, почали поширюватися твердження, нібито ракету могла запустити Україна для втягування Польщі у війну. Та польські експерти швидко спростували ці домисли. Вони нагадали, що Україна не має ані літаків-носіїв, ані технічної можливости використовувати ракети Х-101.

Однак інцидент може мати далекосяжні наслідки. По-перше, Варшава, імовірно, перегляне правила застосування ППО щодо російських ракет, які наближаються до польського кордону. По-друге, у НАТО знову активізувалася дискусія про створення інтегрованішої системи ППО східного флангу Альянсу. По-третє, подія стала ще одним аргументом на користь посилення української ППО. Чим більше російських ракет знищать над територією України, тим менший ризик їхнього потрапляння до повітряного простору сусідніх держав.

Тож падіння російської ракети під Любліном продемонструвало, що навіть країни НАТО залишаються вразливими до наслідків російської війни проти України. Попри наявність сучасних засобів ППО, швидкоплинність подібних інцидентів і складність ухвалення рішень у режимі реального часу створюють ситуації, коли військові свідомо утримуються від застосування сили.

Водночас цей випадок став серйозним сигналом для РП і всього Альянсу: війна вже давно перестала бути проблемою лише України. Кожна нова масована атака РФ збільшує ризик нових порушень повітряного простору сусідніх держав, а отже, і потребу в тіснішій координації між українською та натовською системами ППО.

ПРЯМА МОВА

Андрій Сибіга, виконувач обов'язків міністра закордонних справ України:

— Ідеться про російську крилату ракету Х-101, яка вторглася на територію РП у рамках масштабного удару Росії по Україні, порушивши повітряний простір НАТО. Це ще одне наочне підтвердження того, що посилення ППО України зараз є нагальним завданням і слугує гарантією захисту всієї євроатлантичної спільноти. Загалом у ту ніч по Україні було випущено 74 ракети, багато з яких балістичні, та сотні БпЛА. Терор Путіна наочно демонструє, що необхідність посилення протиракетного захисту України й усієї Європи є нагальною справою. Кожне рішення щодо додаткових засобів ППО для України тепер необхідно ухвалювати без зволікань, а всі домовленості про додаткові перехоплювачі виконуватися якомога швидше. Вторгнення російської ракети на територію РП також нагадує, що для країн немає нічого пильнішого, ніж протидія спільному, віковому ворогу, який становить пряму загрозу для обох народів. Усі інші розбіжності мають бути відкладені на час цієї жорстокої війни. Нашим пріоритетом має бути наша спільна безпека. Україна інформує всіх партнерів і міжнародні організації про наслідки цього нападу.

ЕКОМИТО ДЛЯ УКРАЇНИ

■ Олег Садовий

Карін Карлсбро, заступник керівника Комітету з міжнародної торгівлі Європейського парламенту (ЄП), побувала з візитом в Україні, щоби побачити, які виклики має металургія через війну.

Під час поїздки на металургійні підприємства вона обговорила питання підтримки торгівлі між Україною і Європейським Союзом (ЄС), відтермінування механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), декарбонізацію та інтеграцію української металургії до європейського ринку.

За словами депутатки, у Європі не всі усвідомлюють, у яких умовах зараз працюють українські підприємства. «Мета мого візиту — побачити реальну картину. Формуючи політичний порядок денний у ЄП, ми маємо усвідомлювати: Україна з нами в одному човні як європейська держава», — сказала Карлсбро. Вона нагадала, що українська металургія продовжує працювати попри постійні обстріли, проблеми з енергетикою та логістикою, а сама галузь залишається важливою для економічної стійкости країни.

Окрему увагу під час зустрічей приділили впливу екомита СВАМ, що в умовах війни створює для українських виробників додаткові фінансові й технічні навантаження. Через це європейські споживачі дедалі частіше обирають альтернативних постачальників чавуну, заготовки та прокату. У компанії «Метінвест» пропонують тимчасово — на період воєнного стану — звільнити від фінансового складника СВАМ імпортовані товари з України як країни-кандидатки до ЄС, що потерпає від війни. Водночас вимоги до звітности в межах механізму мають зберегтися. Після війни може діяти інший механізм підтримки: платежі СВАМ за українську продукцію могли б спрямовуватися на фінансування декарбонізації — зокрема, на закупівлю європейського обладнання для виробництва зеленої сталі та енергії.

Гостя заявила, що європейські інституції мають враховувати роль української металургії не лише для економіки України, а й для самої Європи. «Європейські інституції мають усвідомити: захищаючи себе та свою економіку, українська металургія як частина Європи також допомагає захищати всіх нас», — підкреслила вона.

ДО СЛОВА

Головне управління розвідки Міністерства оборони України повідомляє про ризик поширення сибірської виразки. Окупанти не спалюють заражених тварин, а просто закопують їх у землю без дотримання норм. Частина таких місць є там, де високі ґрунтові води, що підвищує небезпеку. Загроза може торкнутися місцевих жителів та агросектору регіону.

Спека стрімко висушує ґрунти Європи

■ Василь Нетудихата

Ґрунти у Європі висихають дедалі швидше через тривалі періоди спеки та посухи. Головною причиною є не лише нестача опадів, а й зростання випаровування вологи через підвищення температури. Про це йдеться в дослідженні групи World Weather Attribution.

Науковці зазначили, що через потепління атмосфера стає «спраглішою» і швидше забирає воду з ґрунтів, річок, озер і водосховищ. «Коли повітря стає гарячішим, воно висмоктує воду з ґрунтів», — пояснив Домінік Шумахер з Інституту атмосферних і кліматичних наук ETH Zurich.

За даними дослідження, посухи на сільськогосподарських ґрунтах у Західній Європі тепер приблизно вп'ятеро імовірніші, ніж до початку індустріалізації. У Східній Європі, де посушливі умови тривають уже близько шести місяців, ризик зріс приблизно в 11 разів.

Тепер навіть такий дефіцит опадів, який раніше не призводив до посух, може спричиняти критичне висихання ґрунтів. «Найтривожнішим є те, що ці умови виникають при потеплінні на 1,4 градуса за Цельсієм, — зауважила Маріам Захарія з Імперського коледжу Лондона. — Якщо глобальні викиди підвищать температуру до 2,8 градуса, як прогнозують, імовірність цих інтенсивних випаровувань може подвоїтися».

Дослідження провели науковці з 12 європейських країн, які проаналізували зміни кількости опадів, вологости ґрунтів і потенційного випаровування — показника здатности атмосфери забирати вологу. Посухи вже створюють серйозний тиск на сільське господарство Європи. Учені попереджають, що значні втрати врожаю спільно з глобальними конфліктами можуть призвести до зростання цін на продовольство й найбільше вдарити по малозабезпечених домогосподарствах.

Одним із прикладів є Франція, де врожай кукурудзи може стати найнижчим за останні 50 років. Тим часом низка європейських країн уже запровадила обмеження на використання питної води для непершочергових потреб.

ФОТОФАКТ

«Окунь-піранья» активно розмножується у водоймах Києва, тож рибалки остерігаються знищення інших видів риб.

Головне джерело пластикового сміття

■ Іван Заторський

Міжнародна група дослідників опублікувала перше глобальне дослідження морського сміття за типами використання пластику. Вчені проаналізували понад 5 тис. обстежень пляжів і берегових ліній у 112 країнах світу й з'ясували, що основним джерелом забруднення океанів залишаються пластикові упаковки для їжі та напоїв.

Дослідження охопило всі сім континентів, дев'ять океанічних систем і 13 регіональних морів, що вкупі представляють близько 86 % населення планети. Аналіз засвідчив, що харчове пакування, пластикові кришки та пляшки входять до трійки найпоширеніших видів сміття у 93 % країн, у т. ч. США, Китаї, Індії, Індонезії та Пакистані. Найчастіше серед знайденого сміття фігурували пластикові упаковки для продуктів харчування, кришки й ковпачки, а також пляшки. Далі за поширеністю ідуть пластикові пакети та недопалки цигарок.

За словами науковців, результати можуть допомогти урядам і виробникам визначити пріоритетні напрями для боротьби з пластиковим забрудненням. Серед можливих рішень називають скорочення використання одноразового пакування, повторне використання та перегляд підходів до дизайну упаковок.

Окремо вчені наголосили, що проблема є глобальною незалежно від рівня розвитку країни. Навіть у регіонах з різними системами утилізації відходів саме одноразові харчові упаковки стабільно залишаються головним джерелом сміття на узбережжях.

«НАС ЧЕКАЄ ДУЖЕ ВАЖКА ЗИМА»

Українців знову готують до випробувань

■ Мирослава Бзікадзе

Напередодні нового опалювального сезону українська влада дедалі частіше нагадує про «дуже важку зиму». Володимир Зеленський, представники уряду, військові експерти й аналітики попереджають: Російська Федерація (РФ) навряд чи відмовиться від кампанії ударів по енергетичній інфраструктурі, а тому країні треба готуватися до найгірших сценаріїв. Та ці заяви викликають дискусію. Одні вважають їх необхідним інформуванням суспільства про реальні ризики. Інші — політичною підготовкою громадян до можливих проблем із теплом, світлом і газом або намаганням влади приховати власну бездіяльність.

«НІХТО НАВІТЬ НЕ МОЖЕ УЯВИТИ»

Попри літню спеку українська влада вже турбується за майбутню зиму. Попередній опалювальний сезон став серйозним випробуванням для країни — 62 % домогосподарств із централізованим теплопостачанням повідомляли про перебої, а вимикання світла в пікові періоди сягали 16 годин на добу.

Поштовхом до нової хвилі обговорень стало інтерв'ю президента України британській Sky News. Він заявив, що Україні необхідно було сформувати уряд, який буде максимально зосереджений саме на підготовці до опалювального сезону. «Нам доведеться підготуватися до дуже важкої зими. Ніхто навіть не може уявити, якою вона буде. Це може бути важко або навіть ще важче. Усе залежатиме від нас і наших партнерів», — зазначив глава української держави.

Фактично він уперше настільки прямо пов'язав кадрові зміни в уряді з майбутнім проходженням зимового періоду. Ці попередження пролунали не випадково. Україна входить у четвертий поспіль опалювальний сезон під час повномасштабної війни. Якщо у 2022—2023 рр. РФ фактично тестувала можливості масованих ударів по енергетиці, то в наступні роки тактика стала значно системнішою — удари по тепловій генерації, високовольтних підстанціях, знищення трансформаторів, спроби паралізувати логістику ремонту. Саме тому уряд ще навесні доручив усім областям підготувати окремі плани стійкості до зими 2026—2027 рр.

НЕВДОВОЛЕНИЙ ЗЕЛЕНСЬКИЙ

У липні ц. р. на фінальному засіданні уряду ухвалили механізм використання 40 млрд грн на підготовку до зими. Юлія Свириденко, яка тоді була прем'єр-міністром, повідомляла, що ці кошти в державному бюджеті затвердила Верховна Рада.

«Загалом на реалізацію планів стійкости вже спрямували 67,8 млрд грн із державного бюджету та ще 9,6 млрд грн — із місцевих. Уряд розробляв їх спільно з регіонами на виконання рішення Ради національної безпеки й оборони (РНБО). Головна мета — підготувати критичну інфраструктуру до наступного опалювального сезону й забезпечити людей теплом, водою і світлом навіть в умовах постійних атак», — наголосила вона.

Ці кошти мали б піти на захист об'єктів критичної інфраструктури, розвиток розподіленої генерації та резервних джерел живлення, безперебійне водопостачання та водовідведення, підвищення стійкости систем теплопостачання та модернізацію мереж і комунальної інфраструктури.

Однак президент був незадоволений темпами підготовки окремих регіонів до нового опалювального сезону. І саме це питання винесуть на наступне засідання РНБО. «Я, чесно кажучи, поки що повністю не задоволений виконанням планів стійкости. Я побачив відсоток виконаних робіт — 40 %, нам треба дуже швидко включатись», — сказав він. За словами глави держави, у багатьох областях досі не виконали частину того, що передбачають плани стійкости. Кожен регіон має надолужити цю роботу.

НЕ ЛИШЕ КОМУНАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Після початку повномасштабної війни зима в Україні перестала бути лише комунальною проблемою. Унаслідок масштабних атак РФ на енергетику кожен опалювальний сезон перетворився на випробування для влади. Минулі зими вказали на кілька слабких місць — недостатній захист енергетичних об'єктів, залежність окремих міст від великих централізованих систем, повільне створення резервної генерації, проблеми з координацією між Києвом і регіонами.

Тому будь-які затримки з підготовкою можуть мати не тільки побутові, а й політичні наслідки. Адже якщо взимку будуть масштабні аварії, питання суспільства буде не лише «чому Росія атакувала», а й «чи зробила влада все можливе, щоби підготуватися».

Кадрові зміни в українському уряді відбулися, коли тема підготовки до зими стала однією з головних для влади. Саме тому частина політичних оглядачів пов'язала кадрове перезавантаження з проблемами підготовки до опалювального сезону.

Логіка могла бути такою: попередній склад уряду не продемонстрував достатньої швидкости; якщо президент бачить, що рішення ухвалюють повільно, змінює людей, які відповідають за реалізацію. Адже перед зимою важлива не лише економічна політика, а й здатність швидко координувати енергетику, інфраструктуру та регіони.

Тож попередження про «дуже важку зиму» мають під собою об'єктивні підстави. Українська енергетика надалі залишається однією з ключових цілей російських ударів, а майбутній опалювальний сезон справді може стати серйозним випробуванням. Водночас теперішня ситуація істотно відрізняється від початку повномасштабної війни. Енергосистема стала адаптованішою, механізми аварійного відновлення — швидшими, а рівень міжнародної підтримки — вищим.

Саме тому ключове питання полягає вже не в тому, чи буде важка зима, а наскільки масштабними виявляться російські атаки і наскільки ефективно Україні вдасться їм протистояти. Поки що жоден з відповідальних державних органів не прогнозує неминучого повторення тривалих загальнонаціональних блекаутів, однак усі закликають громадян бути готовими до різних сценаріїв.

ПРЯМА МОВА

Володимир Кудрицький, колишній голова правління Укренерго:
— Ключовою причиною енергетичних криз є не стан електромереж, а дефіцит генерувальних потужностей. Основним маркером підготовки до того, щоб наступна зима була легшою, а не важчою за попередню, є те, скільки нових електростанцій ми збудували. Скільки альтернативної потужности до тієї традиційної генерації, яка перебуває під постійними обстрілами ворога, ми створили. На жаль, бачимо більше презентацій і гучних заяв, ніж реальної роботи. Відновити те, що було зруйновано, недостатньо. Щороку ми безповоротно втрачаємо частину традиційної генерації, тому без розвитку нових потужностей і децентралізованої генерації наступні зими легшими не стануть.

Тарас Чмут, керівник фонду «Повернись живим»:
— Ми щороку кажемо, що ця зима буде найгірша. Та з перезавантаженням системи Міністерства оборони, конфліктом зі Збройними силами, фокусом уваги не на війну, а на політику ми й не підготуємося належним чином. Зараз українські військові не можуть якісно протистояти російській балістиці, а також реактивним дронам, у той час як енергетика не будується, не захищається, не відновлюється за пів року чи за рік. Відтак кожен має подумати вже зараз, де буде взимку. І, можливо, комусь треба вже подумати, щоб виїхати в село або в райцентр чи й навіть за кордон. Зима буде дуже важка, якщо не буде політичних домовленостей та обмежень.

Віталій Кличко, міський голова Києва:
— Комплексний план стійкости Києва, який місто розробило та подало до РНБО і Кабінету Міністрів ще в березні, досі не отримав належної підтримки з боку держави.

БЕНЗИН УЖЕ НЕ СМЕРДИТЬ

Бо його в РФ залишилося дуже мало

■ Євген Клен

Нестача пального в Російській Федерації (РФ) змушує Кремль до відчайдушних кроків. Так, у Псковській області силовики почали перевірки приватних домоволодінь і гаражних кооперативів через зберігання мешканцями запасів бензину.

Місцева влада заявляє, що такі дії порушують правила пожежної безпеки. Про рейди розповів Михайло Ведерников, губернатор Псковщини. За його словами, під час перевірок у регіоні виявили випадки, коли мешканці зберігали великі обсяги бензину в гаражах. За всіма такими фактами склали адміністративні протоколи. Порушникам загрожують штрафи до 15 тис. RUB. Губернатор закликав жителів не зберігати бензин та інші легкозаймисті рідини в гаражах і підвалах. Водночас заявив, що ситуація з пальним в області нібито поступово вирівнюється. Раніше у Псковській області через дефіцит бензину на автозаправних станціях (АЗС) запровадили обмеження на його продаж. На частині АЗС бензин продавали через день — залежно від парності державного номера автомобіля, тоді як на більшості заправок установили ліміти на обсяг продажу.

ІМПОРТ ЗАМІСТЬ ЕКСПОРТУ

Відтак найбільші російські енергетичні компанії звернулися до індійських нафтопереробних підприємств із проханням збільшити постачання бензину, оскільки українські удари вивели з ладу значну частину російських нафтопереробних потужностей, повідомив американський Інститут вивчення війни (ISW). За даними аналітиків, «Роснефть», «Газпромнефть» і «Лукойл» входять до числа компаній, які зв'язалися з індійськими партнерами, зокрема з приватними та державними нафтопереробними заводами (НПЗ). Російські компанії зверталися до них із проханням про додаткові обсяги бензину, але в тих немає надлишкових обсягів для експорту.

Крім того, РФ уперше в історії взялася завозити бензин із Марокко. Партія пального обсягом близько 30 тис. т уже прибула до країни морським шляхом. За даними Reuters, танкер під прапором Панами завантажив бензин AI-92 в порту Танжер і розвантажився в арктичному порту Мурманськ. Після прибуття партію виставили для залізничного транспортування зі станції Кола, що обслуговує портову інфраструктуру Мурманська.

> «Українські удари змушують російське суспільство безпосередньо відчувати наслідки війни»

Імпорт пального став вимушеним кроком для Москви на тлі проблем із внутрішнім ринком. Через атаки українських безпілотних літальних апаратів (БпЛА) на російські НПЗ частина підприємств скоротила або зупинила роботу, що спричинило нестачу бензину та зростання цін.

Хвиля українських атак на російські паливні об'єкти знизила обсяги нафтопереробки в РФ до найнижчого рівня за більш як 21 рік. Українські удари дронами могли вивести з ладу від 20 до 40 % нафтопереробних потужностей країни. У липні ц. р. російські НПЗ переробляли в середньому 3,91 млн барелів нафти на добу — це найнижчий показник із березня 2005-го. Обсяги впали більш ніж на 1,4 млн барелів на добу, порівнюючи зі середнім рівнем рік тому. Падіння виробництва змусило Кремль заборонити більшість експорту дизельного пального до кінця липня на додачу до раніше запроваджених обмежень на постачання бензину й авіаційного пального.

Проте близькому союзнику не зможе допомогти Казахстан, який був змушений припинити транспортування нафти до свого головного експортного терміналу на російському узбережжі Чорного моря, оскільки серія атак на танкери поставила під загрозу експорт країни. За інформацією Bloomberg, термінал Каспійського трубогінного консорціуму (КТК) неподалік від російського порту Новоросійськ припинив приймати нафту, оскільки судноплавні компанії не наважуються відправляти свої танкери до цього об'єкта.

> «Падіння виробництва змусило Кремль заборонити більшість експорту дизельного пального»

Тож нафтовидобувні компанії Казахстану були змушені також скоротити видобуток. Найбільший нафтовидобувник Казахстану «Тенгізшевройл» заявив, що уважно стежить за ситуацією на об'єктах КТК у Новоросійську.

Термінал КТК забезпечує близько 80 % експорту казахстанської нафти, переважно з проєктів, що реалізуються в партнерстві з міжнародними нафтовими гігантами, як-от Chevron Corp., ExxonMobil Holdings Corp. і Shell Plc. Попри те, що термінал розташований в РФ, експорт через нього не підпадає під західні санкції.

ДИКТАТОР ЧХАТИ ХОТІВ НА ЕКОНОМІКУ

Водночас Майкл Мак-Фол, колишній посол США в РФ, стверджує, що навіть найглибша економічна криза навряд чи змусить Путіна відмовитися від продовження війни проти України. На його думку, російська економіка зараз перебуває в найгіршому стані з 1990-х. «У цьому сходяться всі експерти. Економіка не зростає. Інфляція висока. Іноземних інвестицій майже немає. Навіть Китай, на підтримку якого так розраховував Кремль, не інвестує в російську економіку й не кредитує РФ», — наголосив дипломат.

І зазначив, що українські удари по території РФ уже змушують російське суспільство безпосередньо відчувати наслідки війни: «У соціальних мережах спостерігається паніка, що охопила російське суспільство: через атаки БпЛА, через довгі черги на АЗС, через страх за майбутнє. Усе це правда. Однак Росія не є демократією. Це повноцінна диктатура. Вважаю, що теперішня РФ навіть авторитарніша, ніж Радянський Союз у пізню брежнєвську добу. Це означає, що суспільство не має жодного способу змусити диктатора змінити позицію. За будь-яку спробу це зробити вас можуть заарештувати, ув'язнити, а в окремих випадках навіть убити».

Колишній посол США підкреслив, що всі ключові рішення в РФ ухвалює лише Путін: «Він єдиний, чиє рішення в цій системі справді має значення. І коли слухаю його виступи, то бачу, що він і досі певен, що йому вдасться підкорити український народ. Переконаний, що час працює на нього».

Мак-Фол не сумнівається, що Путін і надалі робитиме ставку на масовані удари по українській критичній інфраструктурі, розраховуючи виснажити населення взимку. «Він сподівається, що ця зима буде надзвичайно важкою для українців через терористичні атаки по системах опалення і електропостачання. Та, гадаю, він недооцінює українське суспільство. Ми знаємо, що він ніколи його по-справжньому не розумів. А це, на жаль, означає, що він, найімовірніше, продовжуватиме воювати. Принаймні до кінця цієї зими», — резюмував експосол.

ГОП-ЛЯ

Бразилія стала третьою країною Латинської Америки, яка взялася боротися з «пологовим туризмом» з РФ. Після Арґентини й Чилі Бразилія почала відмовляти у в'їзді росіянкам, якщо підозрює, що мета поїздки — народження дитини заради отримання нею бразильського громадянства. Прикордонники тепер відмовляють вагітним росіянкам у в'їзді та відправляють назад найближчим рейсом. Арґентина почала боротися з цією схемою ще 2023-го, а 2025 року переглянула міграційні правила. Своєю чергою чилійська влада анулювала записи про громадянство 62 дітей, народжених в іноземних батьків, а також розслідує ще 24 випадки.

ТИХИЙ ДЕМАРШ

Чи став діалог Путіна й Токаєва сигналом для Трампа?

■ Ігор Голод

Нещодавно Касим-Жомарт Токаєв, президент Казахстану, порадив російському диктатору заморозити війну в Україні.

У БІК ДОВГООЧІКУВАНОГО МИРУ?

Ця пропозиція пролунала у відкритій для преси частині їхньої зустрічі на форумі міжрегіональної співпраці в російському Омську. Перед тим як рекомендувати зупинку бойових дій, казахський лідер пояснив: «До мене надходить багато сигналів — я про них вас інформував телефоном — із Європи, зі США, що стосуються конфліктної ситуації між Україною та Росією».

Як зауважив Костянтин Еггерт, журналіст Deutsche Welle, таким чином він дав зрозуміти російському співрозмовнику, що звертається до нього на прохання Європи й США.

Дослівно ж запропонував: «Цей конфлікт уже варто заморозити й повернутися до «Стамбульської формули 2.0», оскільки там було досягнуто значних результатів. Ну, а потім уже — звісно, під гарантії великих держав, у т. ч. з Російською Федерацією (РФ) — далі рухатися в бік довгоочікуваного миру».

Путін відповів Токаєву таке: «Щодо українського напрямку, то я вас у ході нашої сьогоднішньої розмови обов'язково поінформую в деталях». А Дмитро Пєсков, прессекретар Кремля, зазначив: «Варіант заморожування українського конфлікту по лінії бойового зіткнення є неприйнятним для РФ. Нам важливо досягти тих цілей, які стоять перед країною і які були сформульовані президентом на початку спеціальної воєнної операції. Вони зрозумілі й послідовні. Тому все це може припинитися вже сьогодні до кінця доби, якщо київський режим ухвалить відповідні рішення».

Для тих, хто забув «цілі», сформульовані на початку вторгнення РФ до України, коротко перелічимо їх: «демілітаризація» України — повне знищення її військового потенціалу й оборонної інфраструктури та заборона на постачання західного озброєння; «денацифікація» України — ліквідація чинної політичної влади, зміна державного устрою та заборона національних і патріотичних організацій; «захист населення Донбасу» — надання допомоги маріонетковим утворенням «Донецька народна республіка» (ДНР) і «Луганська народна республіка» (ЛНР) для виходу на адміністративні кордони Донеччини й Луганщини; притягнення до суду тих, кого Кремль звинуватив у скоєнні «злочинів».

«ДОВЕДЕТЬСЯ ШУКАТИ НОВИХ ІДЕЙ»

Любко Петренко, український політичний оглядач, уважає, що відповідь Пєскова була адресована не Токаєву, а Вашинґтону. А точніше — Марко Рубіо, державному секретарю США, який заявив, що зусилля Анкориджа не спрацювали.

Представники Кремля не раз стверджували, що 15 серпня 2025 року Дональд Трамп нібито погодився на Алясці з вимогою Кремля, щоб Україна віддала агресору всю територію Донеччини та Луганщини, у т. ч. ті райони, які контролює. На інших окупованих ділянках (зокрема в Запорізькій і Херсонській областях) бойові дії мали припинитися по поточній лінії зіткнення.

Однак глава американського зовнішньополітичного відомства заперечив: «На Алясці не було жодної угоди. На Алясці була пропозиція». Тож Путін був змушений визнати, що в Анкориджі справді не було жодних домовленостей. А держсекретар пояснив: «Угоду неможливо укласти, якщо обидві сторони не погодяться на неї. З огляду на це доведеться шукати нових ідей».

В американському Інституті вивчення війни (ISW) кажуть, що повернення Кремля до максималістських гасел 2022 року є спробою підняти ставки перед потенційними перемовинами, щоб зафіксувати за собою вже захоплені території та змусити Захід піти на поступки. Аналітики припустили, що демонстрацією готовности воювати до повного виконання «початкових цілей» Москва намагається зсунути рамки компромісу, щоб згодом запропонувати «поступку» — відмову від зміни влади в Києві в обмін на повне визнання анексії чотирьох областей України та Криму.

В ISW дійшли висновку, що, після того як США відкинули російські спекуляції навколо перемовин на Алясці, Кремль утратив можливість маніпулювати темою «готової угоди з Трапом», тому повернення до старих ультиматумів — реакція на дипломатичний провал Кремля. А позаяк Рубіо відзначив, що нові пропозиції та нові ідеї щодо мирної угоди повинні передбачати згоду України, прессекретар диктатора дав Вашинґтону зрозуміти, що для Москви це небажано.

«ОЗВУЧИВ НА ПРОХАННЯ РОСІЇ»

Своєю чергою Вадим Пристайко, міністр закордонних справ України у 2019—2020 рр., прокоментував пропозицію Токаєва так: «Навколо цієї заяви вже виникли різні трактування. Одна версія полягає в тому, що Казахстан озвучив цю тезу на прохання РФ, аби Кремль отримав можливість укотре заявити: жодного припинення війни не буде, поки Україна не погодиться на капітуляцію. Інша версія пов'язана з нещодавніми українськими атаками на інфраструктуру, через яку транспортують казахстанську нафту». Дипломат не кваліфікував діалог Токаєва й Путіна як звернення до Трампа, але, схоже, саме таким воно було.

А Олексій Буряченко, президент Міжнародного інституту безпекових досліджень, наголосив, що президент Казахстану не лише закликав зупинити бойові дії, а й запропонував повернутися до стамбульських домовленостей 2022-го: «Схоже на те, що Токаєва у Москві попросили озвучити кремлівські наративи. Токаєв міг стати своєрідною пробною кулею, яка має повернути стамбульські домовленості до міжнародного порядку денного перемовин РФ. Після цього Кремль зможе посилатися не лише на власні вимоги, а й на слова президента Казахстану. Москва може подавати повернення до пропозицій 2022 року як необхідний крок заради регіональної та енергетичної стабільности, тому така заява Токаєва зараз особливо вигідна Росії».

Політичний аналітик Карл Волох відмітив: «Поділяю думку, що Токаєв озвучив Путіну позицію щодо закінчення війни, яка є спільною з Китаєм (чи навіть ним ініційованою). Враховуючи все, що ми знаємо про теперішні зв'язки між Астаною та Пекіном, складно повірити, що саме артикулювання такої позиції не було узгоджене».

Водночас політичний оглядач Григорий Руденко порадив: «Не треба сприймати на віру слова раптово знахабнілого Токаєва. Це не його сценарій. Це кремлівське ошуканство. Ніякої «Стамбульської формули 2.0» не існує. Є проєкт Стамбульської угоди 2022-го про капітуляцію України. Токаєв на прохання Путіна закликав до цієї капітуляції повернутись».

Для тих, хто забув пункти російського проєкту Стамбульської угоди, нагадаємо: Кремль вимагав від України, щоб стала «постійно нейтральною державою» під міжнародно-правовими гарантіями, відмовившись від прагнення вступити до НАТО чи будь-яких інших військових союзів; відмовилася від розробки, володіння та розміщення на своїй території зброї масового ураження, будівництва іноземних військових баз і розміщення чужих контингентів; проведення будь-яких міжнародних навчань в Україні дозволялося лише за згоди всіх держав-гарантів, у т. ч. РФ.

Кремль також наполягав на скороченні чисельности Збройних сил України до 85 тис. осіб; обмеженні кількости військової техніки — не більше як 342 танки, 1 029 бронемашин, 519 артилерійських систем, 50 бойових літаків; повній забороні на розробку чи закупівлю окремих видів ракетного озброєння з дальністю понад 40 км.

Від України зажадали й відмови від спроб повернути Крим воєнним шляхом і погодитися на 15-річні двосторонні перемовини щодо його статусу. Москва вимагала й визнання «незалежности» або особливого суверенного статусу так званих ЛНР і ДНР у межах адміністративних кордонів областей станом на 2014 рік.

Закінчення на с.12

Касим-Жомарт Токаєв

ІСПАНІЯ ЗАСТОСУВАЛА ВІЙСЬКА ПРОТИ «МІГРАНТІВ»

■ Петро Йосип

Іспанський уряд розгорнув підрозділи своєї армії — 60 військовослужбовців Збройних сил і 30 офіцерів Громадянської гвардії — у власному північноафриканському анклаві Сеута для посилення безпеки після того, як тисячі мігрантів незаконно перетнули кордон. А Хуан Хесус Вівас, регіональний президент Сеути, закликав Мадрид запровадити надзвичайний стан.

Це сталося після того, як у липні ц. р. Верховний суд Іспанії ухвалив рішення, згідно з яким мігрантів, затриманих у морі під час спроби дістатися до Сеути чи Мелільї, не можна негайно повертати відповідно до спеціального режиму відмови у перетині кордону, що діє в цих анклавах. Відтак до Сеути прорвалися десятки тисяч марокканських мігрантів. Вони штурмом узяли кордон Іспанії. Нелегали палили автівки, нападали на іспанських правоохоронців і військових, атакували місцевих жителів і захоплювали їхні будинки. У сутичках загинуло щонайменше 18 людей, а ще дев'ять осіб — під час спроби дістатися берега вплав.

Цікаво, що всі «мігранти» були чоловіками атлетичної статури. Жодних жінок чи дітей. Тож це дуже нагадувало добре сплановане вторгнення. І за плечистих здоровенних «мігрантів» одразу ж заступилася російська пропаганда, яка зажурилася, що 24 із 80 тис. людей до Іспанії не допливли. Раніше подібних «мігрантів» росіяни масово завозили зі Сирії та гнали на кордон із Фінляндією та на Польщу з території Білоруси.

Відтак Київ зафіксував інтенсивну російську пропагандистську кампанію у Європі, пов'язану зі ситуацією в Сеуті. Про це заявив Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України. Зокрема в медіа, ідентифікованих аналітиками як проросійська мережа, з'явилося більше ніж 1,5 тис. публікацій. Він нагадав, що Москва роками використовує міграцію та інші чутливі теми, аби сіяти страх і дестабілізувати європейські країни. «Річ не в самій ситуації, а в тому, як Росія намагається маніпулювати будь-якою темою, що може сприяти її порядку денному. Єдиний спосіб захистити суспільство від цього втручання — відрізати його», — додав міністр і закликав заборонити російські пропагандистські ресурси в кожній європейській країні, яка серйозно ставиться до своєї національної безпеки.

Ситуація в Сеуті спричинила дипломатичне загострення між Італією та Іспанією. Джорджія Мелоні, глава італійського уряду, оголосила про готовність Рима втрутитися і навіть запропонувала закрити шенґенський простір з Іспанією. А Антоніо Таяні, міністр закордонних справ Італії, назвав нелегальну й неконтрольовану міграцію загрозою національній безпеці.

У Мадриді розкритикували заяви Рима: для пояснень викликали італійського посла. Хосе Луїс Альварес, міністр закордонних справ Іспанії, звинуватив Італію у використанні міграційної теми для внутрішньої політики.

Своєю чергою Емманюель Макрон, президент Франції, доручив посилити контроль на кордоні з Іспанією.

А Лоран Нуньєс, міністр внутрішніх справ країни, розпорядився посилити прикордонні перевірки негайно. Також Париж активував сили швидкого прикордонного втручання для проведення поглиблених перевірок.

Урешті-решт 69,5 тис. незаконних мігрантів повернулися зі Сеути до Марокко. У цю кількість входили не лише особи, які прибули під час останнього масового переходу кордону, а й ті, що опинилися в анклаві раніше. Серед причин повернення назвали домовленості між Іспанією та Марокко щодо репатріації, а також відсутність у Сеуті достатньої кількості відкритих закладів і крамниць для забезпечення базових потреб великого числа прибульців.

Хуан Хесус Вівас повідомив, що в морзі Сеути зараз перебувають тіла 88 «мігрантів». Центральний уряд Іспанії наразі вказує менше число тих, хто загинув за час кризи — 72.

Відтак Іспанія вирішила встановити морське загородження біля Сеути задля запобігання масовому напливу мігрантів. Плавучий бар'єр завдовжки 500 м з'явиться біля прикордонного комплексу, де люди намагалися дістатися території Іспанії, перепливаючи море. Загородження виступатиме над водою на 30—70 см і занурюватиметься під неї приблизно на 1 м. Бар'єр доповнять системою буїв. Між ними залишать прохід для катерів іспанської берегової охорони, аби забезпечити контроль за ділянкою. Іспанська влада запевняє, що цей захід має посилити захист кордону.

Сеута — іспанський ексклав на північному узбережжі Марокко й одна з двох сухопутних ділянок зовнішнього кордону Європейського Союзу з Африкою. У місті проживає близько 85 тис. осіб.

Тихий демарш

Закінчення.
Початок на с.11

РФ іще диктувала негайне скасування українських законів про мову, декомунізацію та освіту, а також надання російській мові статусу другої державної або офіційної на законодавчому рівні. Україна мала повністю відмовитися від будь-яких фінансових репарацій чи відшкодувань за збитки, завдані російською армією під час бойових дій.

ДІЗНАЄМОСЯ НЕЗАБАРОМ

Та українська влада не раз наголошувала, що запропоновані у Стамбулі умови не можуть бути основою для мирного врегулювання, оскільки передбачали суттєві обмеження українського суверенітету й не гарантували безпеки держави. Однак 31 липня президент США заявив, що Зеленський і Путін повинні піти на певні поступки, щоб укласти угоду про завершення війни.

Про те, передав Токаєв Путіну сигнал Трампа повернутися до «Стамбульської формули» чи її спільно намагаються реанімували Москва й Астана, стане зрозуміліше вже в другій половині серпня ц. р. Американські засоби масової інформації повідомили, що спеціальні посланці президента США Стів Віткофф і Джаред Кушнер можуть відвідати Київ під час заходів до 35-ї річниці незалежности України.

Кім Чен Ин і Олександр Лукашенко

Кім Чен Ин кудись зник

■ Василь Нетудихата

Кім Чен Ин, північнокорейський диктатор, уже кілька місяців не з'являється на публіці, а державні медіа країни та фотобанки масово видаляють його світлини.

Експерти фіксують безпрецедентну інформаційну тишу. Раніше він майже щодня з'являвся на публіці, відкриваючи заводи, військові об'єкти, ферми й інші підприємства, а також регулярно опинявся в центрі уваги, яку йому демонстрували жителі країни.

Проте ситуація різко змінилася. Останні доступні світлини Кіма — фото з першої шпальти газети, присвяченої його зустрічі з китайською делегацією. Та офіційний сайт газети Pyongyang Times, яка традиційно публікувала матеріали, схвалені верховним лідером, недоступний.

Ще однією дивною обставиною стало зникнення фотографій із поїздок диктатора, які раніше були доступні на платформах Getty. Останні підтверджені фотографії Кім Чен Ина були зроблені 25 березня ц. р. \під час візиту до Пхеньяна Олександра Лукашенка, невизнаного президента Білоруси. Натомість візит китайської делегації відбувався практично без публічности. Єдині оприлюднені зображення демонстрували місцевих жителів, які переглядали телевізійні сюжети про зустріч або читали про неї в газетах.

МКС ЛИХОМАНИТЬ

■ Олег Садовий

Марко Рубіо, державний секретар США, нещодавно оголосив про початок кампанії з ліквідації Міжнародного кримінального суду (МКС) і заговорив про скорочення допомоги союзникам за його підтримку. Він звинуватив МКС у «розв'язанні війни проти США не кулями чи ракетами, а силою так званого міжнародного права». Адміністрація Дональда Трампа вважає діяльність суду прямою загрозою національній безпеці Сполучених Штатів. Цей конфлікт триває ще з часів першої каденції Трампа, коли суд намагався розслідувати дії американських військових в Афганістані.

США вимагають від інших країн зробити вибір: хто продовжує підтримувати МКС, може втратити американські гроші. Вашинґтон звернувся до тих, хто співпрацює з правоохоронними органами США, приймає американські військові бази на своїй території, користується американською політикою безпеки. Ці країни, а до їхнього числа входить і багато держав Європейського Союзу (ЄС), мають офіційно відхилити повноваження МКС щодо переслідування громадян Сполучених Штатів.

Глава американського зовнішньополітичного відомства також окреслив основні інструменти впливу. Для досягнення мети США застосують повну дипломатичну ізоляцію установи, а також мають намір заборонити поїздки для персоналу МКС. На додачу до цього анулюють візи та запровадять суворі економічні санкції. На його думку, установу підтримує та керує нею «потужна мережа лівих неурядових організацій, самовдоволених глобалістів і ворожих урядів країн третього світу, об'єднаних ворожнечею до США».

Проте у Європейській комісії (ЄК) цю заяву розкритикували, а погрози тим, хто співпрацює з МКС, назвали неприйнятними. Про це заявив Ануар Ель-Ануні, речник ЄК. Він зазначив, що ЄС твердо підтримує МКС, і наголосив на ролі суду в переслідуванні винних у скоєнні деяких з найтяжчих злочинів у світі. А також підкреслив, що суд не націлений на суверенні держави і не становить загрози їхньому суверенітету. Спікер зауважив, що натомість МКС здійснює юрисдикцію над окремими особами — винуватцями найсерйозніших злочинів, що викликають занепокоєння міжнародної спільноти.

Водночас країни-учасниці МКС підтримали рішення про тимчасове відсторонення від посади головного прокурора Каріма Хана. Відсторонення пов'язане з розслідуванням звинувачень у сексуальних домаганнях. Раніше The Wall Street Journal писала, що одна з працівниць МКС звинуватила Хана в неодноразовому примушуванні до сексуальних контактів. За її словами, прокурор також нібито намагався переконати її відкликати скаргу, посилаючись на чутливість розслідувань воєнних злочинів. Хан усі звинувачення відкидає, називаючи їх безпідставними та політично вмотивованими. А тим часом низка службовців суду та правозахисних організацій закликала провести незалежне розслідування.

Карім Хан очолював прокуратуру МКС із 2021-го. У березні 2023 року саме за його поданням суд видав ордери на арешт Путіна та Марії Львової-Бєлової, уповноваженого з прав дитини Російської Федерації (РФ), за підозрою в незаконній депортації українських дітей. 2024-го Хан звернувся із запитом про видачу ордерів на арешт Беньяміна Нетаньягу, прем'єр-міністра, та Йоава Галланта, колишнього міністра оборони Ізраїлю.

Урешті-решт Каріма Хана таки звільнили з посади через звинувачення в сексуальних домаганнях. Це був перший такий випадок в історії суду.

За це проголосували 82 зі 125 держав-членів МКС. Таємне голосування відбулося в штаб-квартирі Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку. Карім Хан не був присутній на засіданні, оскільки не може в'їхати до США через санкції, запроваджені адміністрацією президента Трампа.

Трибунал відбудеться в Нідерландах

■ Іван Заторський

Ірина Мудра

Нідерланди прийняли рішення про розміщення повноцінного Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. Про це повідомила Ірина Мудра, заступник голови Офісу президента України.

«Це ще один рубіж, що наближає відповідальність найвищого політичного і військового керівництва держави-агресорів. Ще кілька років тому сама ідея такого трибуналу багатьом здавалася недосяжною. Сьогодні вона перетворюється на реальність», — зазначила вона.

І подякувала всім, хто послідовно працював над створенням цього механізму: «Особлива вдячність — Нідерландам. Країні, яка добре знає ціну війни, окупації та боротьби за відновлення справедливості після Другої світової війни. Саме тому Гаага давно стала світовим символом міжнародного правосуддя, а сьогодні ще раз підтверджує свою історичну роль». Мудра запевнила, що керівництво РФ відповість за рішення розпочати загарбницьку війну проти України: «Справедливість потребує часу, але вона вже рухається вперед. І зупинити цей процес вже ніхто не зможе».

А Володимир Зеленський додав, що початок роботи Спеціального трибуналу стане важливим моментом відплати РФ. Нещодавно він провів розмову з Робом Єттеном, прем'єр-міністром королівства. «Це рішення дасть змогу притягнути до відповідальности вище політичне та військове керівництво РФ саме за злочин агресії, а не лише за його наслідки», — наголосив український лідер.

Уряд Нідерландів ухвалив рішення розмістити на своїй території не лише підготовчі етапи, а й повноцінну операційну фазу Спеціального трибуналу щодо злочину агресії РФ проти України, поінформував Андрій Сибіга, виконувач обов'язків (в. о.)міністра закордонних справ України. За його словами, наступний важливий крок — завершення партнерами внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинности Розширеною частковою угодою про Керівний комітет Спецтрибуналу. «Ми сподіваємося, що Спеціальний трибунал якнайшвидше розпочне здійснення своєї юрисдикції та перейде до практичної роботи. Міцне підґрунтя для цього вже створене завдяки діяльності Міжнародного центру з переслідування за злочин агресії проти України, який працює на базі Євроюсту в межах підтримки діяльности Спільної слідчої групи», — сказав в. о. глави українського зовнішньополітичного відомства й подякував нідерландському уряду за цей важливий і принциповий крок, який на практиці означає, що Нідерланди разом з партнерами, які підтримали створення Спецтрибуналу, забезпечать умови для його становлення на території королівства — від завершення підготовчої роботи до початку його повноцінної діяльности.

НАДІЯ ПРОЖИЛА НЕДОВГО

Ілюзії після зустрічі президентів розвіялися вже незабаром

■ Ігор Голод

Обіцяне в Білому домі вже за кілька днів опинилося під великим сумнівом.

«МАВ УСІ ПІДСТАВИ»

Володимир Зеленський у Вашинґтоні (округ Колумбія) не лише взяв участь у похороні сенатора Ліндсі Ґрема, із яким підтримував теплі стосунки, а й принагідно поспілкувався одну годину й п'ять хвилин у Білому домі з його главою. Дональд Трамп написав після розмови у своїй соціальній мережі: «Для мене велика честь зустрітися з президентом України Зеленським. Ми обговорили багато питань. Зустріч пройшла дуже добре».

Керолайн Левітт, прессекретар Білого дому, відзначила, що зустріч президентів була позитивною та продуктивною. Однак детальних подробиць не розкрила. А Нана Саджая, редакторка телеканалу Newsmax, розповіла, що «джерело, залучене до зустрічі Трампа та Зеленського, назвало її дуже практичною. Президенти обговорювали рішення для завершення війни й видачу ліцензій на виробництво американської зброї як довготривалу мету».

Український лідер також запевнив, що «зустріч була хорошою». «Обговорили з президентом ліцензії на виробництво перехоплювачів для Patriot та деякі інші ідеї, які можуть допомогти. Також говорили про дипломатію — важливо активізувати дипломатичний процес», — додав він.

В інтерв'ю Fox News Зеленський сказав, що Трамп погодився надати Україні ліцензії на виробництво ракет до Patriot. Відтак часопис Bild констатував, що президент України «мав усі підстави вважати себе переможцем, бо раптово став улюбленцем Трампа».

STARLINK ЗАЛИШИВСЯ НЕДОСТУПНИМ

The Atlantic розказав із посиланням на двох посадовців, які обізнані з перебігом перемовин, що президент України представив під час зустрічі в Білому домі план, який, за його задумом, має допомогти країні пройти ще одну зиму в умовах повномасштабної війни. Зокрема, пояснив Трампу, що силам оборони потрібен дозвіл на використання системи Starlink на території Російської Федерації (РФ), щоб знищувати пускові установки ворожих балістичних ракет.

Ілон Маск, власник аерокосмічної компанії SpaceX, досі дозволяв українським військовим використовувати Starlink лише на власних теренах, у т. ч. окупованих росіянами. Зеленський запевнив у необхідності завдавати ударів не лише по великих об'єктах інфраструктури на території РФ, а й по невеликих мобільних цілях.

Зокрема по батареях балістичних ракет, якими обстрілюють українські міста. За словами глави української держави, знищення таких пускових установок є важливим елементом захисту України від нових ракетних атак. «Під час свого візиту до США Зеленський попросив зустрітися з Маском, щоб обговорити свій план щодо націлювання на ці пускові установки. Проте мільярдер відмовився від цього запрошення», — вказали журналісти.

Співрозмовники часопису повідомили, що Зеленський просив також у Трампа, щоби Пентаґон надав Україні доступ до мережі Starshield із тією ж метою. Президент США пообіцяв розглянути це прохання.

The Times також зазначила з посиланням на своїх інсайдерів, що Зеленський намагався довести Трампу, що Україна та США мають спільного ворога — Росію. «Таким чином хотів перевести главу Білого дому зі статусу посередника в цій війні у статус повноцінного союзника, — роз'яснило видання. — Зокрема, український президент заявив американському колезі, що саме РФ допомагала Ірану наводити зброю на американські війська на Близькому Сході». За даними газети, Трамп відповів: «Я запитаю про це в Путіна».

ЗНАЙШЛИ СПІЛЬНУ МОВУ?

Та все ж у The Times дійшли висновку, що Зеленський і Трамп таки знайшли спільну мову. The Economist підсумувала їхню зустріч так: «Це чудовий поворот подій після їхньої сварки в Овальному кабінеті торік, якій передувало те, що Трамп назвав українського президента «диктатором». «Потепління ставлення Трампа до Зеленського значною мірою зумовлене воєнними успіхами України, а також його розчаруванням в РФ», — відмітили експерти.

А в The New York Times підтвердили, що «стосунки президентів здаються міцнішими, ніж будь-коли раніше». Financial Times пише, що «Трамп здійснив різкий поворот щодо України». The Guardian погодилася, що «останнім часом адміністрація США займає більш дружню позицію щодо України, оскільки країна продемонструвала свою цінність як союзник на Близькому Сході».

Тріта Парсі, виконавчий віцепрезидент американського аналітичного Інституту відповідального державного управління, стверджував у коментарі The Guardian: «У той момент, коли він застряг у війні проти Ірану й зіштовхнувся з невигідними можливими варіантами, українці раптом звертаються до нього вже не з проханням про американську допомогу, а з пропозицією підтримки».

Чарльз Купчан, аналітик Ради з міжнародних відносин та екскрадник Білого дому, зауважив у коментарі тій-таки The Guardian, що стосунки між Трампом і Зеленським «пройшли шлях від відкритого конфлікту до конструктивного діалогу». Експерт пояснив це схильністю президента США підтримувати переможця, а також упертою відмовою російського диктатора погодитися на низку вигідних для Кремля мирних угод.

Відтак The Guardian резюмувала: «Зеленський прибув до Вашинґтона на підйомі. Україна кинула виклик прогнозам адміністрації США про неминучу поразку від могутности Росії, його країна зараз є світовим лідером у війні з використанням безпілотних літальних апаратів».

Reuters переконана, що бурхливий візит дав Зеленському шанс посилити військову підтримку України з боку США, оскільки стосунки між ними стали теплішими, ніж були впродовж останніх місяців. Politico ж дійшла такого висновку: «Президент України здійснив подвиг, який рік тому здавався неможливим: переконав Вашинґтон, що Київ може виграти війну. На відміну від виснажливого візиту Зеленського до Овального кабінету в лютому 2025-го, він покинув зустріч із Трампом у піднесеному настрої».

«ХОЛОДНИЙ ДУШ»

А втім, того ж дня на нього та інших українців полився «холодний душ». Спершу Reuters розповіла таке: «Адміністрація президента США повідомила членам Конґресу, що не планує завершувати використання 400 млн USD, виділених на допомогу Україні, до 2029 фінансового року. Це відбувається в той час, коли Київ відчуває гостру нестачу зброї, необхідної для відбиття російських ракетних атак».

Пентаґон відмовляється від керівництва Групою сприяння безпеці України (SAG-U), що базується в Німеччині. За словами американського чиновника та трьох осіб, знайомих із планом, Група сприяння безпеці, яка відігравала центральну роль в оснащенні та навчанні українських військ із початку повномасштабного російського вторгнення, зрештою перейде під управління ще одного члена НАТО.

Того ж дня Financial Times поінформувала, що Трамп іще не прийняв рішення надати Україні дозвіл виробляти ракети-перехоплювачі до Patriot. «Я не впевнений. Ми розглядаємо це питання, — заявив він. — Це надзвичайно потужна зброя, і ми маємо бути дещо обережними щодо того, кому надаємо ліцензію. Знаєте, є люди, які можуть передати цю технологію, і вони колись можуть обернутися проти вас. Знаєте, це цілком можливо. Якщо поглянути на історію воєн, таке траплялося кілька разів за останні роки, чи не так? Тож маємо бути дуже обережними. Віддати таку технологію — справа нелегка. І не думаю, що це колись станеться».

Водночас президент США навів ще одне пояснення відмови Україні: «Якщо сказати дуже просто, ми хочемо, щоб війна РФ в Україні закінчилася. Я не прагну ракет. Ми прагнемо миру». А також наголосив, що й Зеленському, і Путіну доведеться піти на поступки, щоб завершити війну.

«ОБІЦЯНКИ НІЧОГО НЕ ВАРТІ»

Конґресмен-республіканець Майк Тернер: «Гадаю, що перемовини щодо надання Україні ширших можливостей доступу до технології Patriot, аби вона мала виробничі та оборонні технології, тривають». Він попросив президента США й Пентаґон не зволікати з ухваленням рішення. Адже РФ щоночі завдає ракетних ударів по Україні, від яких гинуть мирні жителі, тому Київ має отримати необхідні можливості для посилення своєї протиповітряної оборони (ППО) якомога швидше.

А конґресмен-демократ Майк Левін закликав Трампа припинити «міняти правила гри».

ПРОБЛЕМА ДЛЯ ВСІХ

Причини відмови Україні в ракетах для Patriot — об'єктивні

■ Євген Клен

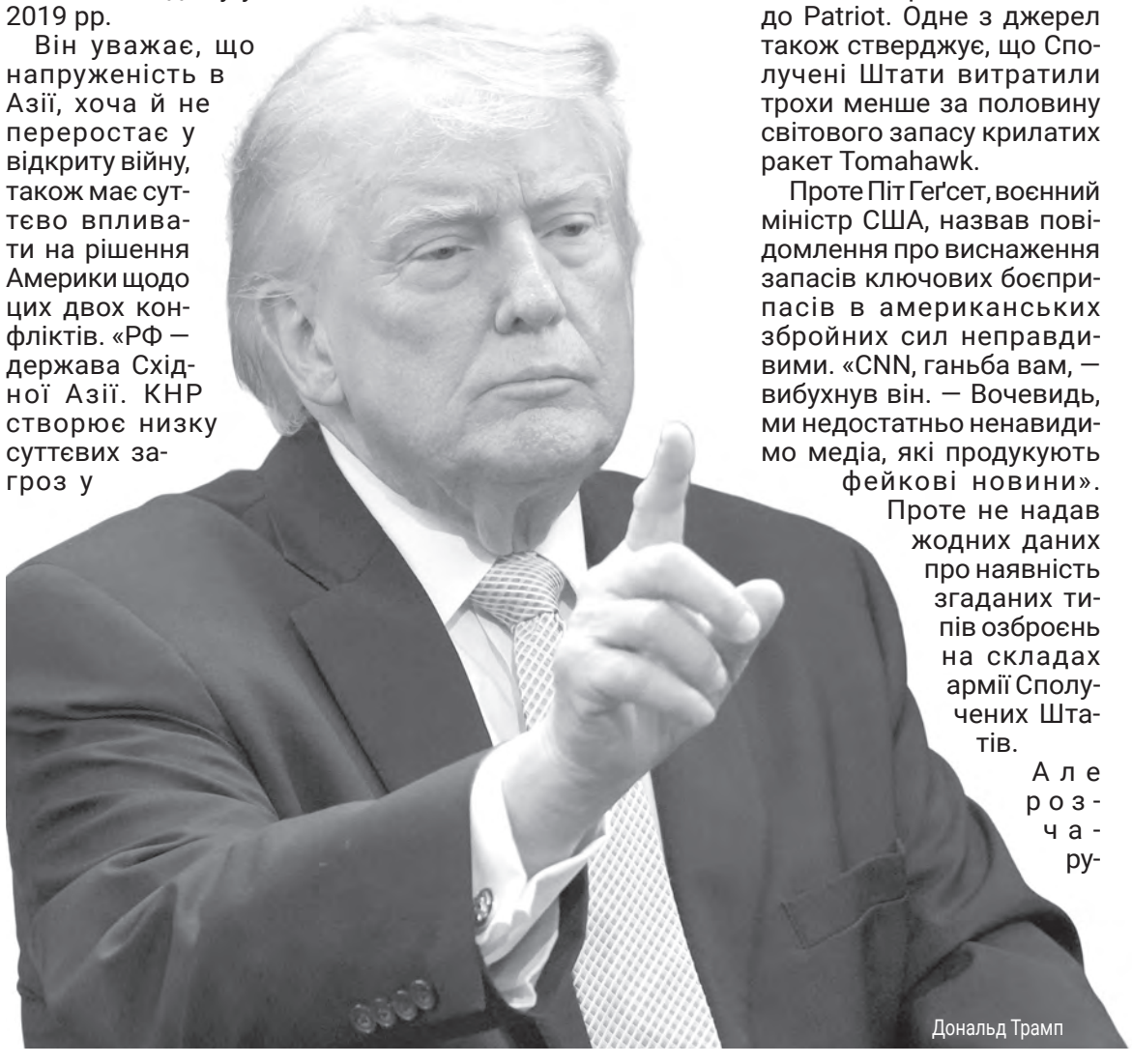
Останній розворот адміністрації президента США щодо Ірану стався менш ніж через 36 годин після повідомлень про швидкий початок нових масштабних ударів. Дональд Трамп відступив, оголосивши про «межі угоди» між Іраном і Сполученими Штатами.

ЄДНІСТЬ ДВОХ КОНФЛІКТІВ

«Конфлікти в Україні й Ірані завжди були тісно переплетені, і складні стосунки існували задовго до останніх кількох тижнів. Серед безлічі зв'язків варто відзначити, що Тегеран роками постачав Москві безпілотні літальні апарати й інше військове обладнання. Кремль відповідав взаємністю, зокрема, надаючи важливу військову розвідувальну інформацію проти американських військ, як і Китайська Народна Республіка (КНР). Північна Корея постачає Російській Федерації (РФ) війська та зброю», — поділився Джон Болтон, який обіймав посаду радника з питань національної безпеки Білого дому у 2018—2019 рр.

Він уважає, що напруженість в Азії, хоча й не переростає у відкриту війну, також має суттєво впливати на рішення Америки щодо цих двох конфліктів. «РФ — держава Східної Азії. КНР створює низку суттєвих загроз у Східнокитайському морі проти Тайваню і Японії та виявляє приховану ворожнечу вздовж сухопутних кордонів з Індією та В'єтнамом. З огляду на все це основна стратегічна увага Білого дому має бути зосереджена на знищенні (або принаймні паралізації) режиму в Тегерані, стримуванні РФ в Україні та різкому посиленні стримування КНР», — порадив експерт.

На його переконання, Вашинґтону необхідно прискорити ліцензування технологій зенітно-ракетної оборони Patriot для України, посилити економічний тиск на РФ та відмовитися від будь-якого скорочення американської присутності в НАТО. «Метою має стати запобігання потраплянню всієї російської нафти на міжнародні ринки, що підкреслює необхідність збільшення експорту нафти з країн Перської затоки до довоєнного рівня або близького до нього. Україна є найбільшою військовою державою Європи, і в РФ мало шансів домогтися того, чого не вдалося досягти за більш ніж чотири роки бойових дій», — додав екскрадник президента.

Дональд Трамп

РАКЕТ БІЛЬШЕ НЕМА?

Проте Трамп має власну думку. За даними Financial Times, він відмовив у наданні Україні сотень додаткових ракет-перехоплювачів до Patriot. За словами джерел, це сталося під час його останньої зустрічі з Володимиром Зеленським. Господар Овального кабінету пояснив це дефіцитом перехоплювачів у запасах США та сказав, що вони зараз потрібні для захисту американських об'єктів у межах війни з Іраном. Перед цією зустріччю український лідер заявляв, що Україні для проходження зимового періоду та захисту критичних об'єктів необхідно 300 таких ракет.

CNN фактично підтвердила цю позицію. Телеканал повідомив, що Сполучені Штати використали практично всі свої далекобійні високоточні ракети під час війни з Іраном. Аналітики зазначили, що ці ракети особливо важливі у разі можливого конфлікту з КНР. А за оцінкою Центру стратегічних і міжнародних досліджень, із лютого по липень ц. р. США використали близько 65 % запасів перехоплювачів до Patriot. Одне з джерел також стверджує, що Сполучені Штати витратили трохи менше за половину світового запасу крилатих ракет Tomahawk.

Проте Піт Геґсет, воєнний міністр США, назвав повідомлення про виснаження запасів ключових боєприпасів в американських збройних сил неправдивими. «CNN, ганьба вам, — вибухнув він. — Вочевидь, ми недостатньо ненавидимо медіа, які продукують фейкові новини». Проте не надав жодних даних про наявність згаданих типів озброєнь на складах армії Сполучених Штатів.

Але розчарування американського лідера війною з Іраном досягло апогею на нещодавньому засіданні Кабінету міністрів у Кемп-Девіді (штат Меріленд), де він вимагав від Геґсета пояснень, чому президента ввели в оману стосовно гострого дефіциту боєприпасів, який зараз загрожує обмежити збройні можливості в конфлікті з Іраном. Натомість Геґсет захищався і звинуватив свого заступника Стівена Файнберґа в нестачі запасів і в тому, що той не забезпечив повного інформування про цю проблему.

Про це написала The Washington Post. За словами одного з джерел видання, саме дефіцит, зокрема керованих ракет великої дальности й перехоплювачів для протиповітряної оборони, став однією з причин, через яку Трамп відмовився від завдавання додаткових масштабних ударів по Ірану.

WP відмітила, що ця суперечка підкреслила розчарування Трампа у своєму міністрі війни, який був одним із найпалкіших прихильників воєнних дій проти Ірану й переконав президента, що це буде швидка і відносно легка перемога. «Це на 100 % фейкові новини. Такого ніколи не було. І президент Трамп має найвищу довіру до міністра Геґсета», — прокоментувала публікацію Керолайн Левітт, прессекретар Білого дому.

ПОГРОЗИ ВЖЕ НЕ ДІЮТЬ

The Washington Post також написала, що світові лідери «перестали сіпатися» від гучних заяв і погроз Трампа; американські суди оскаржують його рішення, а Тегеран маніпулює Вашинґтоном. Як указали в публікації, коли у квітні 2025 року Трамп прийшов до Трояндового саду Білого дому з плакатом своїх нових мит, «світ сіпнувся». Ринки втратили трильйони доларів, більш ніж 75 урядів кинулися вести перемовини зі США, а дехто відмовився від ретельно розроблених контрзаходів, аби якнайшвидше укласти торговельні угоди. Однак тепер, коли глава Білого дому погрожує анексувати Канаду, захопити Ґренландію, вийти з НАТО чи знищити Іран, «сигнали тривоги вщухли»: світові лідери реагують ледачіше, бачачи, як рішення президента США оскаржують суди й блокує Конґрес, а його рейтинги падають.

Коли в липні ц. р. Трамп оголосив про нові мита через «порушення законодавства про дитячу працю», світ «стенув плечима», а фінансові ринки майже не відреагували. Автори матеріалу, посилаючись на аналітиків і посадовців, написали, що одна з головних сильних сторін Трампа — уміння шокувати, роздмухувати паніку в соціальних мережах і перетворювати цю паніку на бажані результати — починає слабшати в міру наближення середини його другого терміну.

Трамп ще визначає політичний порядок денний, однак йому не вдалося змусити контрольований республіканцями Сенат відмовитися від розсекречення «файлів Епштайна» чи ухвалити його закон «Про порятунок Америки». Іран відмовляється капітулювати та відкривати Ормузьку протоку, російський диктатор продовжує війну проти України, а торговельні партнери Сполучених Штатів байдуже поставилися до останніх мит. «Для світу, втомленого від здатности США сіяти хаос, гучні заяви стали звичною справою, погрози часто виявляються блефом, а президент, який так любить викликати шок і тремтіння, зрештою, часто відступає», — підкреслила WP.

Газета описала численні випадки з боку КНР та інших країн, коли жорстка позиція змушувала Трампа поступатися. Однак «послаблення ефекту від бравади Трампа» найочевидніше в Ірані, де режиму аятол удалося зберегти контроль над Ормузькою протокою попри бомбардування Сполучених Штатів та Ізраїлю. Президентові США також не вдалося втягнути у війну з Іраном європейські країни, попри погрози союзникам у разі відмови.

А всередині країни Трамп розчаровує своїх прихильників із табору MAGA. Вони очікували від глави держави скорочення витрат, однак той «розгортав американські війська за кордоном агресивніше, ніж будь-який інший президент останніх років». Крім того, його жорсткі антиімміграційні заходи «занурили американські міста в хаос», що супроводжувався рейдами агентів ICE, випадками смерти й протестами. Однак «навіть готовність застосовувати силу не повернула Трампу колишньої поваги, і посадовці та політики як у Сполучених Штатах, так і за кордоном готові протистояти його погрозам або ж ігнорувати їх».

У Пентаґоні визнали відставання від Києва

■ Reuters

Сполучені Штати зараз значно поступаються Україні у виробництві бойових безпілотних літальних апаратів (БпЛА) і перебувають на початковому етапі розвитку власної дронної індустрії, зазначає Reuters. Тревіс Метц, заступник директора та головний операційний директор Підрозділу оборонних інновацій Пентаґона, який відповідає за розвиток американської індустрії БпЛА, визнав, що теперішні обсяги виробництва у США становлять тільки невелику частку від українських.

Проте Сполучені Штати посилюють вимоги до виробництва військових дронів, роблячи ставку на використання комплектуючих американського виробництва. Посадовець заявив, що цього року Україна виготовить від шести до семи мільйонів невеликих ударних FPV-дронів, або приблизно 500 тис. щомісяця. Тоді ж як у межах американської програми «Домінування дронів» вартістю 1,1 млрд USD планують замовити трохи менше ніж 200 тис. БпЛА.

Жоден з апаратів 19 компаній, які братимуть участь у серпневих випробуваннях Gauntlet II, не може містити заборонених деталей, зокрема китайських безщіткових двигунів або акумуляторів. Водночас переважна більшість БпЛА, закуплених на попередньому етапі програми, усе ж використовувала китайські двигуни.

Шість українських компаній, які братимуть участь у випробуваннях Gauntlet II у штаті Колорадо, вже уклали або готуються укласти угоди зі США про створення спільних підприємств.

Метц пояснив, що локалізація виробництва у Сполучених Штатах є обов'язковою умовою для українських компаній, що покладають надії на майбутні американські замовлення. Це має допомогти поєднати український бойовий досвід із виробничими можливостями США, а не покладатися на імпорт готової продукції.

ЧОМУ ТРАМП НЕ ПОСПІШАЄ З РАКЕТАМИ ДЛЯ УКРАЇНИ

■ ntv

Володимир Зеленський просив у Дональда Трампа 300 ракет до Patriot, щоб Україна протрималася найближчі місяці та зиму — до того часу, поки країна не почне виробляти власні ракети для цих систем. Проте Трамп зволікає.

Маркус Райснер, полковник Генерального штабу Збройних сил Австрії, заявив, що причина криється не лише в дефіциті ракет. Про це розповів німецький телеканал ntv.

Військовий наголосив, що ситуація для України зараз украй важка. За інформацією президента Зеленського, під час однієї з останніх атак із 27 випущених по Україні балістичних ракет удалося перехопити лише одну. Не краще склалася ситуація і з європейськими системами протиповітряної оборони. «Слід мати на увазі, що для цих систем взагалі немає або майже немає ракет», — зазначив він, коментуючи стан французько-італійського комплексу SAMP/T.

За словами полковника, навіть на п'ятому році повномасштабної війни виробництво боєкомплекту для цієї системи так і не наростили суттєво. Сполучені Штати натомість випускають 650 ракет до Patriot щороку і вже уклали контракти, щоби протягом найближчих літ потроїти обсяги виробництва.

На думку експерта, значну частину американського арсеналу Вашинґтон тримає у так званому резерві блокування. Це запаси, які свідомо не передають союзникам, щоб мати змогу відбити кілька ударів у разі нападу на саму Америку або її ключових партнерів. За оцінкою полковника Райснера, ідеться щонайменше про трицифрову кількість ракет, і саме на цей резерв, імовірно, натякав Зеленський.

За підрахунками інституту CSIS, американський запас ракет до Patriot із лютого ц. р. скоротився приблизно з 2,3 тис. до 800 одиниць. Причина — постійні атаки на американські бази в зоні Перської затоки з боку Ірану. Попри це технічно Вашинґтон усе ж міг би виділити частину ракет Києву.

Австрійський полковник припускає, що відмовою в постачанні ракет до Patriot Трамп намагається чинити тиск на Зеленського, водночас підштовхуючи Кремль до перемовин: США й далі надають Україні розвідувальні та цільові дані для ударів по території Російської Федерації (РФ). Він також звернув увагу, що під час візиту до Вашинґтона Зеленському не дозволили зустрітися з Ілоном Маском, аби обговорити розширення застосування супутників Starlink. «На мою думку, президент США хоче підштовхнути обидві сторони війни до перемир'я», — сказав Маркус Райснер, додавши, що Трамп прагне встигнути з цим до проміжних виборів до Конґресу 3 листопада.

Шанс на це, на думку полковника, справді є, оскільки тиск зростає з обох боків. «РФ не зможе витримувати постійні атаки України в довготривалій перспективі. Але спершу настане зима, і вона буде для України ще важчою, ніж попередня: унаслідок російських атак на інфраструктуру країни Україна вже зараз не може виробляти достатньо електроенергії для холодної пори року. Саме тому українська сторона вже давно відступила від усіх максималістських вимог. Про відвоювання територій мова взагалі наразі не йде. Зеленський вимагає лише припинення вогню, підкріпленого надійними гарантіями безпеки. Однак Путін поки що не йде і на це», — резюмував він.

Угода про нарощення виробництва Patriot і THAAD

■ Reuters

Міністерство війни США підписало рамкові угоди з компаніями Lockheed Martin і Northrop Grumman із метою розширення виробничих потужностей зі створення компонентів для ракет-перехоплювачів PAC-3 до зенітних ракетних комплексів Patriot і перехоплювачів до систем THAAD, повідомляє Reuters.

Зокрема, учасники перемовин від Пентаґона наполягали, аби підрядники діяли набагато швидше з утіленням попередніх угод про виробництво, укладених раніше цього року, з метою збільшення виробництва ракет, оскільки конфлікти на Близькому Сході та в Україні створюють навантаження на американські арсенали зброї.

Як відомо, Україні хронічно не вистачає запасів ракет до Patriot. Ці системи залишаються єдиними на озброєнні України, здатні збивати балістичні ракети.

Як заявили в Пентаґоні, рамкова угода дозволить потроїти виробництво ракет до Patriot і вчетверо збільшити виробництво ракет до систем THAAD. Проте вартість угоди не розкривають. А втім, вона передбачає створення другого джерела для твердопаливних ракетних двигунів PAC-3 та збільшення виробництва пристроїв безпеки запалювання. Ця угода є продовженням домовленостей, досягнутих раніше. Зокрема, тоді армія США уклала з компанією Lockheed Martin контракт на суму до 58,6 млрд USD на виробництво ракет-перехоплювачів до Patriot.

У столиці відбудеться забіг у вишиванках

■ Роман Журба

У Вашинґтоні (округ Колумбія) 22 серпня відбудеться забіг Vyshyvanka Run, присвячений Дню Незалежности України. Захід організовують благодійна організація United Help Ukraine спільно з українською громадою. До участи запрошують усіх охочих незалежно від віку та рівня фізичної підготовки. Учасники зможуть подолати дистанцію один або п'ять кілометрів бігом чи пішки, одягнувши традиційну українську вишиванку.

Реєстрація та збір учасників розпочнеться о 8.00, а старт забігу запланований на 9.00 з Fishmarket Square (3255 Grace St NW, Washington, DC). Організатори зазначають, що Vyshyvanka Run уже багато років є традиційною подією української громади Вашинґтона. Ініціатором виступив Генріх Карпинський.

Крім учасників забігу, організатори запрошують долучитися волонтерів і всіх, хто хоче підтримати спортсменів. Для тих, хто не має власної вишиванки, підготували тематичні футболки, які можна буде отримати після реєстрації. Організатори наголошують, що захід покликаний об'єднати українську громаду й друзів України навколо святкування Незалежности, української культури та солідарности.

Українська служба «Голосу Америки» відновила роботу

■ Наталія Забазнова

Редакція української служби «Голосу Америки» відновлює роботу після павзи, що тривала з березня 2025 року. Частина працівників уже повернулася до роботи. Про це повідомив Руслан Петричка, керівник української служби «Голосу Америки».

«Був радий дізнатися про рішення керівництва «Голосу Америки» відновити мовлення українською мовою та повернути частину працівників української редакції до роботи. Це дуже важливе рішення! Особливо зараз, коли Росія щодня цинічно обстрілює Київ та інші українські міста, убиває мирних жителів і продовжує масштабні кампанії пропаганди й дезінформації проти України», — поділився він. Журналіст також висловив сподівання, що незабаром до роботи повернеться ще більше працівників. А також додав, що залишається на посаді керівника української служби, однак досі перебуває в адміністративній відпустці, тож не може розкрити більше деталей щодо відновлення роботи медіа.

Своєю чергою Мирослава Ґонґадзе, яка обіймала посаду керівника української редакції «Голосу Америки» й очолювала бюро мовника у Східній Європі, поінформувала, що наразі до роботи повернулося семеро українських журналістів. «Зараз вони працюють над відновленням операцій та українського мовлення. Поки що незрозуміло, чи йдеться про поступове повернення всієї редакції, чи про відновлення роботи в значно меншому складі», — зазначила вона.

У ЧИКАҐО ПРОВЕЛИ UKETOBERFEST

■ Дзвінка Сагайдак

У Чикаґо (штат Іллінойс) відбувся щорічний український фестиваль UKetoberfest, який організували на території української греко-католицької церкви Святого Йосифа Обручника. Він був присвячений 70-річчю парафії та об'єднав українську кухню, концертну програму, дитячі виступи, ярмарок і благодійні збори.

Працювали дві сцени, де виступали десятки виконавців і колективів. Серед учасників музичної програми були Jamala, Tayanna, Beyond Legacy, Nashi, Orest Galitsky та інші артисти.

Окрему частину програми становили виступи дітей. Загалом у фестивальній програмі взяло участь 500 дітей. Серед них були народжені вже у США, які виконували українські пісні й брали участь у танцювальних колективах.

На фестивалі також працювали локації з українською кухнею, сувенірами й вишиванками. Протягом двох днів територія фестивалю приймала гостей, а волонтери забезпечували роботу різних локацій, харчування, сцени, паркування, транспорту та інших напрямів.

Другий день фестивалю розпочався великою Архиєрейською Божественною літургією просто неба. Духовним натхненником та одним із головних організаторів фестивалю є о. Микола Бурядник, парох церкви Святого Йосифа Обручника. У підготовці заходу активну участь узяла велика команда парафіян і волонтерів, яка готувала українські страви, облаштовувала територію та сцени, організовувала паркування і транспорт, концертну програму, дитячі заходи й благодійні акції.

До волонтерської роботи долучалися також молоді українці, зокрема ті, хто недавно прибув до США. Серед організацій, представлених на фестивалі, була Світова федерація українських жіночих організацій, яка допомагає онкохворим дітям в Україні. Важливою частиною Uketoberfest стала благодійна складова. Кошти, зібрані під час фестивалю, спрямовуються до Фонду захисту Героїв, а також на капітальний ремонт і розвиток парафії.

Пам'ятник, що увічнює внесок українців у ЗС США

■ Іван Заторський

В Ukrainian Heritage Park у Пармі (штат Огайо) урочисто відкрили пам'ятник, присвячений ветеранам Збройних сил (ЗС) США та внеску українських американців, які впродовж багатьох поколінь служили в американському війську. Ініціатором встановлення монумента став Пост 24 Українських американських ветеранів.

Монумент став символом вдячности за мужність, самопожертву та відданість усім, хто захищав свободу й демократичні цінності. Він також має на меті віддати шану українським американцям, які в різні роки проходили службу в лавах ЗС США. Урочиста церемонія зібрала ветеранів, представників української громади, громадських організацій, духовенства та місцевої влади. Учасники заходу вшанували службу й жертовність військовослужбовців, наголосивши на їхньому внеску в захист свободи та миру.

У Рентоні влаштували благодійний захід

■ Софія Калина

У місті Рентоні (штат Вашинґтон) відбувся благодійний захід The Biggest Crimean Chiberek of WA State, присвячений кримськотатарській та українській кухні, підтримці ЗС України й Криму. Головною метою заходу був збір коштів на підтримку українських військових.

За підсумками події вдалося зібрати 3 тис. USD. Кошти спрямують на підтримку 5-ї та 25-ї штурмових бригад, а також Лозівського волонтерського центру, який щосуботи доставляє допомогу українським військовим на Донеччину.

Однією з центральних частин програми стало приготування чебуреків. Учасники могли придбати готові гарячі або заморожені чебуреки, а також узяти участь у кулінарному майстер-класі, під час якого учасників навчали готувати тісто й начинку для цієї страви.

До заходу долучилися волонтери й представники української громади. Учасники допомагали з організацією події та збором коштів. Серед гостей була

й Беккі Бендіксен з Аляски, яка регулярно підтримує Україну пожертвами, допомагає українським військовим і навчає їх англійської мови. Після повномасштабного вторгнення вона зробила генетичний тест і дізналася про українське походження.

Стипендіатки СФУЖО
завершили школу україністики

■ Лана Світ

Молоді українки з Бразилії, Арґентини, Нідерландів і Франції успішно завершили XXI Міжнародну онлайн-школу україністики «Крок до України», організовану Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою при Львівській політехніці. Навчання стало можливим завдяки стипендіям ім. Анни Кісіль, які щороку надає Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО).

Під час урочистого закриття навчання учасниць привітала Євгенія Петрова, голова стипендійної комісії та почесна голова СФУЖО. Вона наголосила, що підтримка молодого покоління світового українства є одним із ключових напрямів діяльности федерації. «Надання стипендії імені Анни Кісіль уже стало доброю традицією СФУЖО. Ми переконані, що, вивчаючи українську мову, історію та культуру, молоді українки зміцнюють свій зв'язок із Батьківщиною та стають потужними амбасадорками України у світі», — зазначила діячка.

Стипендії були присуджені за результатами конкурсу мотиваційних листів молодим представницям української діаспори, які прагнуть поглибити знання про Україну, зміцнити зв'язок зі своїм корінням і активно розвивати українські громади за кордоном. Протягом двох тижнів учасниці вивчали українську мову, брали участь у розмовних клубах, дискусіях і зустрічах із провідними українськими науковцями, освітянами, громадськими діячами та митцями, знайомлячись зі сучасним культурним простором України. Надія Маслак з Арґентини, одна зі стипендіаток, відзначила, що участь у програмі допомогла їй ще тісніше наблизитися до свого українського коріння та значно покращити знання української мови.

У СФУЖО привітали стипендіаток з успішним завершенням навчання та висловили сподівання, що здобуті знання стануть міцною основою для їхньої подальшої діяльности на користь України й українських громад у різних країнах світу.

«ДЯКУЄМО, ЩО ВИ З УКРАЇНОЮ»

■ Софія Калина

Світовий конґрес українців (СКУ) повідомив про запуск кампанії вдячности друзям України під назвою «Дякуємо, що ви з Україною» до 35-ї річниці незалежности України.

Це глобальна кампанія вдячності тим, хто підтримував українську державу політичними рішеннями, гуманітарною допомогою, власною громадянською позицією або щоденною працею. «День Незалежности має стати не лише святом, а й ще одним приводом розмовляти про Україну з політиками, журналістами, представниками місцевої влади та громадськими лідерами. Саме українська громада є тим містком, який допомагає підтримувати цей діалог», — зауважили провідники.

Центральною ініціативою кампанії СКУ стане вручення почесної відзнаки Honorary Friend of the Ukrainian People людям, які своєю діяльністю підтримували Україну. Відзнакою можуть бути нагороджені депутати національних парламентів, мери міст, представники урядів, дипломати, військові, волонтери, благодійники, журналісти, науковці, діячі культури чи представники громадянського суспільства.

Водночас громадам країн і регіонів, у яких неможливе публічне висловлення підтримки України, СКУ пропонує використовувати нейтральні формулювання на кшталт «Із вдячністю від українців» або «З подякою від українського народу», які дозволяють висловити вдячність друзям України навіть у складних політичних чи безпекових умовах.

Лідери діаспори також додали, що громади можуть організовувати зустрічі в парламентах і муніципалітетах, проводити урочисті церемонії, підіймати українські прапори над адміністративними будівлями, ініціювати підсвічування визначних споруд у синьо-жовтих кольорах, проводити паради у вишиванках, культурні фестивалі й кінопокази, присвячені історії України та сучасній боротьбі українського народу.

Крім того, Світовий конґрес українців закликав українські громади до активної участи в кампанії в соціальних мережах, записуючи відеозвернення зі словами подяки, розповідаючи історії людей, які підтримують Україну, публікуючи світлини та відео вручення грамот і відзначаючи тих, кому висловлюєте вдячність. Об'єднати такі історії допоможе спільний хештег #ThanksFriendsUA. «Кожне сказане «дякую» сьогодні — це інвестиція у партнерство завтра. А кожен приятель України, який відчуває нашу вдячність, стає ще сильнішим союзником у боротьбі за свободу», — наголосили в СКУ.

ДО СЛОВА

СКУ засудив чергову масовану атаку Росії та закликав міжнародну спільноту посилити військову підтримку України, зміцнити її протиповітряну оборону й зберегти максимальний санкційний тиск на державу-агресора. «Україна і її народ мають право на захист. Світ повинен посилити підтримку України, зміцнити її протиповітряну оборону й зберігати максимальний санкційний тиск на Москву. Кремль розуміє лише мову сили, а безкарність тільки заохочує нові злочини», — заявили у СКУ й висловили співчуття родинам жертв і всім, хто постраждав унаслідок російської атаки, злочину проти людяности.

СКУ оголосив дату Річних зборів

■ Іван Заторський

Світовий конґрес українців оголосив, що Річні загальні збори відбудуться у віртуальному форматі 24 жовтня ц. р.

Упродовж кількагодинної зустрічі учасники підсумують діяльність СКУ за 2025—2026 рр., а також окреслять подальші кроки в координації українських громад по всьому світу. Ключові теми Річних загальних зборів передбачають підтримку України, протидію російській дезінформації та зміцнення світової мережі СКУ. Делегатами й учасниками зборів є представники організацій, що входять до мережі СКУ. Провідники діаспори традиційно збирають українські громади з усіх континентів, щоб обговорити виклики, які постають перед світовим українством, та виробити спільні рішення.

ЄКУ анонсував форум діаспори у ФРН

■ Олег Садовий

У Федеративній Республіці Німеччина (ФРН) відбудеться Європейський форум української діаспори «Ауґсбург 2026», який об'єднає представників українських громад і організацій з різних країн.

Про це поінформував Європейський конґрес українців (ЄКУ). Захід проводитимуть 30—31 жовтня ц. р.

Його учасники обговорять сучасну роль української діаспори, розвиток міжнародної співпраці, підтримку України в умовах війни, а також внесок закордонного українства у відновлення держави та її європейську інтеграцію. Очікується, що форум стане важливою платформою для обміну досвідом, налагодження партнерств між українськими організаціями й вироблення спільних підходів до реалізації проєктів на підтримку України.

ПОЛЯКИ НЕ ХОЧУТЬ ПОВЕРТАТИ ЕВАКУЙОВАНІ КАРТИНИ

■ Олег Дерев'янко

Портрет Роксолани XVI ст

У Республіці Польща (РП) спадкоємці князівського роду вимагають через суд заблокувати повернення до Львова двох евакуйованих картин. Ідеться про твори, які нині експонують на виставці «Пограниччя Європи — зі скарбниці Львівського історичного музею» у Музеї Центрального Помор'я в польському Слупську.

На ній представлено більше як 600 музейних предметів, зокрема, живопис, археологічні артефакти з Єгипту, Месопотамії, Стародавньої Греції та Риму, військові обладунки. Серед експонатів є й два портрети, які, за твердженням представників спадкоємців Любомирських, походять із колишньої колекції Пшеворської ординації Анджея Любомирського. Це олійний портрет Роксолани невідомого автора XVI ст. та «Портрет юнака» (1850) авторства Алоїза Рейхана. Їхню вартість оцінили в 150 тис. PLN.

Мацей Обрембський, адвокат спадкоємців, подав до окружного суду в Слупську заяву про забезпечення позову, у якому просить заборонити відчуження та вивезення картин із території Польщі до завершення розгляду справи щодо права власності на них.

За словами правника, спадкоємці Любомирського вже близько десяти років ведуть роботу з повернення мистецької спадщини родини. Це приблизно 50 людей, які проживають у різних країнах. Він стверджує, що колекція Музею Любомирських, яка історично була пов'язана зі львівським Оссолінеумом, має залишатися доступною польському суспільству. Одним із можливих варіантів називає передачу картин на зберігання до майбутнього Музею князів Любомирських при Національному закладі Оссолінських у Вроцлаві.

Водночас юрист критикує дії польських судів, які, на його думку, повідомляють музей про подані заяви ще до ухвалення рішення щодо забезпечення позову. За його словами, це дозволяє оперативно повернути експонати до України, що унеможливлює подальший судовий розгляд.

Як приклад він назвав виставку «Геній Львова. Львів як центр мистецтва та його художні колекції», яка експонувалася в Королівському замку Варшави наприкінці 2023 — на початку 2024 року. Тоді представники спадкоємців також звернулися до суду з вимогою забезпечити збереження 12 картин із колекції Любомирських загальною вартістю близько 1,2 млн PLN.

Після того як музей отримав інформацію про судове звернення, виставку дочасно закрили, а частину експонатів повернули до Львова ще до розгляду клопотання. Згодом суд відмовив у забезпеченні позову, оскільки картини вже не перебували на території музею.

У Міністерстві культури РП відкинули припущення про будь-який вплив на суди й наголосили, що питання права власності на культурні цінності вирішуються винятково у судовому порядку відповідно до чинного законодавства. У відомстві також нагадали про механізм так званого музейного імунітету, який захищає іноземні експонати, передані для тимчасових виставок в РП, від арешту чи конфіскації. Саме організатори виставок мають звертатися до міністерства з відповідною заявою. Та щодо львівської колекції таких заяв ані Королівський замок у Варшаві, ані Музей Центрального Помор'я не подавали.

На ситуацію відреагували у Львівському історичному музеї. Там підтвердили, що отримали повідомлення про судовий позов, та підкреслили, що вивезені картини є власністю держави і перебувають за кордоном тимчасово. «Зазначені твори належать до державної частини Музейного фонду України й перебувають в РП на умовах тимчасового експонування. Львівський історичний музей є державним зберігачем фонду й несе відповідальність за його належне збереження», — ідеться в заяві.

У музеї вказали, що вже поінформували про інцидент Міністерство культури України, місцеву владу та дипломатів, які взяли справу під свій контроль. В установі нагадали, що подібні претензії щодо українських колекцій за кордоном виникають не вперше, проте раніше всі судові процеси завершувалися поверненням цінностей в Україну. «Історичні процеси переміщення культурних цінностей у XX ст., зокрема внаслідок рішень радянської влади після Другої світової війни, не можуть ототожнюватися з діями незалежної України чи українських музейних установ», — акцентували музейники.

Вони зазначили, що йдеться про позов приватних осіб, а не про претензії з боку РП. Проте окружний суд у Слупську застосував забезпечення позову, тимчасово заборонивши Музею Центрального Помор'я передавати ці картини третім особам чи вивозити їх за межі Польщі до завершення судового розгляду.

«Львівська обласна рада (ЛОР) не могла залишитися осторонь цього питання: ми негайно скерували листи до Президента України, Кабінету Міністрів та Міністерства культури зі закликом забезпечити консолідовану державну реакцію і вжити всіх необхідних правових і дипломатичних заходів для захисту музейних цінностей, що належать до державної частини Музейного фонду України. Суд наразі не вирішував питання права власності, а лише застосував забезпечення позову. Це лише початок судового процесу, і ми переконані, що надалі справа розглядатиметься відповідно до норм міжнародного права та з урахуванням необхідності захисту культурної спадщини», — сказав Віктор Кусий, перший заступник начальника управління майном спільної власності Львівської обласної ради (ЛОР).

Роман Чмелик, директор Львівського історичного музею, зауважив, що музей є лише зберігачем цінностей, які є власністю держави Україна. За його словами, усі дозволи на тимчасове вивезення експонатів були оформлені за українським законодавством, а виставка з 2024-го успішно експонується в РП під патронатом Василя Боднара, посла України у Варшаві.

А Іван Собко, заступник начальника Львівської обласної військової адміністрації (ОВА), додав, що про інцидент негайно сповістили керівництво міністерств культури, юстиції та закордонних справ, які представлятимуть інтереси України в можливих судових спорах.

Новий російський удар по книжкових складах

■ Іванна Якимчук

Унаслідок нещодавнього російського удару по Харкову було знищено близько 600 тис. шкільних підручників, 28 тис. найменувань книжок, загалом приблизно 8 млн примірників.

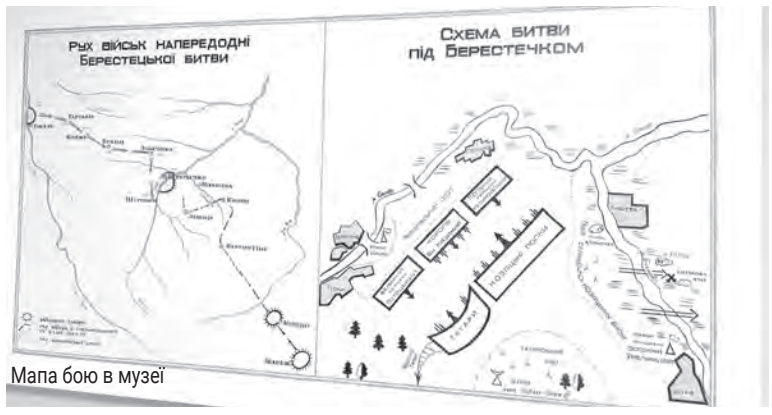
Олег Синєгубов, начальник Харківської ОВА, повідомив, що внаслідок удару безпілотного літального апарата спалахнули складські приміщення в центральному Шевченківському районі міста. Під удар потрапив склад, де зберігали продукцію видавництв «Ранок», «КнигоЛенд», «Фабула», «Жорж», «Ще одну сторінку» й інших.

Віктор Круглов, голова наглядової ради видавничої корпорації RNK-Ranok, розповів, що попередня сума збитків становить близько 1 млрд грн. Він наголосив, що удар був цілеспрямованим: «Це був прицільний удар по книжковому складу».

БЕРЕСТЕЧКО СТАЛО СИМВОЛОМ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗЛАМНОСТИ

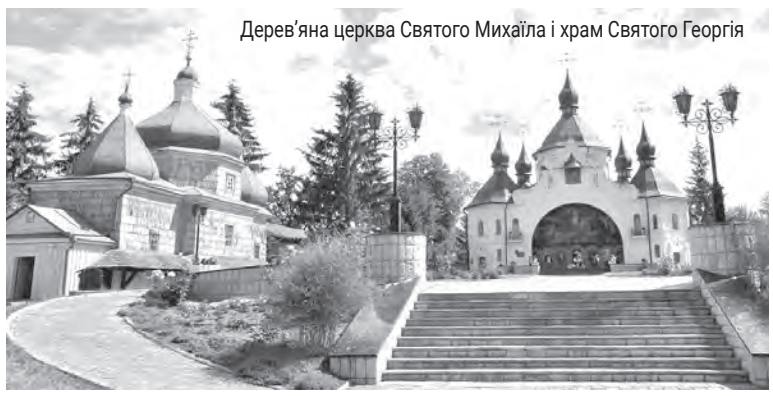
Битва відбувалася у заболоченій місцевості

Мапа бою в музеї

Артефакти, знайдені на полі бою

Дерев'яна церква Святого Михаїла і храм Святого Георгія

Пам'ятник полеглим

■ Ірина Коваленко

Одна з найбільших битв визвольної війни українців під проводом Богдана Хмельницького відбулася 375 років тому. Битва під Берестечком 1651-го стала однією з найвідоміших сторінок української історії. Хоч вона й завершилася поразкою козацького війська, однак саме там українці продемонстрували силу духу і незламність: навіть у безвихідній ситуації вони не склали зброї.

Берестецька битва стала кульмінацією Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. До неї українське військо здобуло низку блискучих перемог під Жовтими Водами, Корсунем і Пилявцями. Саме тому польський король Ян II Казимир вирішив зібрати одну з найбільших армій в історії Речі Посполитої, щоб остаточно придушити повстання.

На Волині зійшлися сотні тисяч воїнів. Козацько-селянське військо зайняло позиції біля річки Пляшівки, тоді як польська армія розташувалася неподалік від Берестечка. Військо короля збудувало табір на правому березі Стиру. Там вирубали ліси, тому що монарх боявся засідки, а також спалили всі мости й переправи через річку. Польське військо було недисциплінованим, під час попередніх битв шляхта втікала з поля бою, і король боявся дезертирства так само тут.

Битва тривала із 28 червня до 10 липня 1651 року. Початок бою не віщував катастрофи для козаків. Вони успішно відбили перші атаки польського війська. Вирішальний бій розпочався 30 червня. Тоді був густий туман, поляки під командуванням Вишневецького напали на ще не укріплений козацький табір, і сталася запекла січ. Татарські загони, що вчасно прибули на підмогу козакам, допомогли відбити атаку. Тоді поляки стали гатити артилерією в напрямку татарського табору і, зокрема, намету хана Іслама Герая III, добре розуміючи, що цього вони бояться найдужче. Відтак хан віддав наказ війську відходити від Берестечка і знову зрадив Богдана Хмельницького.

Втеча татарської кінноти кардинально змінила перебіг битви. Намагаючись повернути свого союзника, Богдан Хмельницький сам опинився в полоні татар аж до закінчення битви. Командування військом перейняв наказний гетьман Філон Джеджалій.

Саме тоді, за даними істориків, козаки продемонстрували дивовижну організованість. Лише за одну ніч вони спорудили потужний укріплений табір зі земляних валів і возів, сполучених ланцюгами. Із запілля цей табір надійно прикривала річка й непрохідні болота. Польське військо не наважилося його штурмувати, натомість вирішило взяти козаків в облогу, сподіваючись виснажити голодом. Проте запаси провіанту й пороху в козаків були достатніми.

Попри постійні артилерійські обстріли козаки майже десять днів тримали оборону. Перемовини з польською стороною успіху не мали: від захисників вимагали видати старшину, скласти зброю та скоритися, а селянам — повернутися до панщини. Натомість козаки заявили, що вони є лицарями й не можуть жити без зброї, а селяни відповіли, що краще загинуть, ніж знову повернуться в неволю.

На жаль, в українському таборі виникли суперечки, недовіра між козаками та селянами. У ніч на 9 липня козацька старшина провела таємну раду, на якій козаки обрали нового гетьмана — вінницького полковника Івана Богуна — і вирішили будувати укріплення переправ, аби виводити війська з оточення. Та більшість селян не знала про план організованого відступу, і це стало великою помилкою.

Козаки споруджували переправи через болота й річку Пляшівку, використовуючи вози, дерева, одяг, лантухи зі зерном і навіть тіла мертвих коней. Іван Богун із двома тисячами козаків перейшов через річку, щоб атакувати польське військо із запілля, після цього планував організувати відхід решти армії. Але паніка серед частини селянського війська зруйнувала ретельно підготовлений план. Поширилися чутки, що козаки нібито втекли, селяни одночасно кинулися до вузьких переправ, де сталася страшна тиснява. Люди тонули в трясовині, а польське військо розпочало штурм табору.

Більшість українців загинула зі зброєю в руках. На знайдених останках зафіксовані численні бойові поранення. Навіть під час відступу козаки й селяни стримували наступ ворога. Близько 300 козаків прикривало відхід основних сил на одному з острівців серед боліт. Вони цілий день відбивали атаки переважаючого польського війська. За переказами, коли їм запропонували скласти зброю в обмін на життя, відмовилися. Останній із захисників, якого в народних переказах називають Іваном Нечаєм, продовжував битися самотужки ще кілька годин. Навіть польський король, спостерігаючи за цим поєдинком, звелів запропонувати козакові помилування. Та відповідь була однозначною: не бажає рятуватися ціною честі й хоче загинути так само, як його побратими. Попри воєнну поразку козаки не втратили честі й були готові боротися до останнього.

Нині про ті події нагадують не лише літописи, а й тисячі речей, які знайшли археологи в колишніх болотах Пляшівки. Місцеві жителі часто виявляли свідчення тих подій на своїх полях. Археолог Ігор Свєшников понад 20 років проводив там дослідження, де зібрав одну з найбільших у світі колекцій артефактів, пов'язаних із козацьким військом XVII ст.

Останки полеглих козаків перепоховали на цвинтарі з кам'яними хрестами. На історичному місці звели триярусний храм Святого Георгія у стилі козацького бароко. Він водночас є і меморіалом: у підземному ярусі влаштували гробницю з останками оборонців Берестечка. Поруч стоїть дерев'яна церква Святого Михаїла (1650), яку 1912 року перенесли зі сусіднього села Острова. За народними переказами, у ній молилися козаки перед боями.

Щороку сюди приїжджають тисячі людей, щоби вшанувати пам'ять оборонців Берестечка. Їхня жертовність нагадує: свобода ніколи не дається без боротьби, а найважливішою запорукою перемоги є єдність і віра у власні сили.

ПІД ВПЛИВОМ КОЦЮБИНСЬКОГО

До 85-х роковин смерти Михайла Могилянського

■ Павло Лопата

Михайло Могилянський народився 1873 року в Чернігові в сім'ї юриста. Там закінчив класичну гімназію. Усе українське тоді було заборонено, та, на щастя, у бібліотеці батька хлопець натрапив на празьке видання 1876-го Шевченкового «Кобзаря». Узявся перечитувати його вірші та поеми українською.

Михайло Могилянський

Наприкінці 1890-х рр. Михайло став студентом юридичного факультету в Петербурзі, де здобув фахову освіту, приєднався до революційної діяльности в Союзі боротьби за визволення робітничого класу, показав себе вправним публіцистом і культурним діячем перед російським читачем. Був тісно пов'язаний з матір'ю, яка розійшлася з чоловіком. Вона працювала секретарем у петербурзькому видавництві Пирожкова. У редакції молодий Могилянський зав'язав тісні стосунки з рядом прогресивних учених та літераторів. Після закінчення юридичного факультету Петербурзького університету він переїхав до Києва, де розпочав працювати адвокатом. Там захопився журналістикою і став постійним працівником газети «Київські отклики». Чудово написані спогади висилав і до газети «Пушкінський дім» у Москві. Вона виходила російською мовою, але за змістом була українською та жила українським життям.

1895-го Могилянський прочитав повість «Харитя» Михайла Коцюбинського. Роком пізніше, цілком випадково, натрапив на автора повісти в Алушті, де письменник відпочивав разом зі своєю дружиною Вірою Дейшею, товаришкою Могилянського з гімназії. Між ними зав'язалася тісна дружба, що тривала 17 років, аж до часу, коли останнього було заслано до Чернігова на чотири роки під нагляд поліції за революційну діяльність.

Їхні взаємини в той час, проявилися свідомим впливом Коцюбинського на формування Могилянського як українського прозаїка. Коцюбинський радів появі на сторінках «Літературно-наукового вісника» українських оповідань приятеля. У листі до нього Коцюбинський писав: «Ваше оповідання «Стріл», яке щойно прочитав, сподобалось мені. Воно добре задумано і щасливо виконано... Пишіть, дорогий Михайле Михайловичу, я певний, що Ваша робота марно не загине, що вона щось дасть для Вас і для нашої літератури. Од щирого серця вітаю Вас. Мені було дуже приємно стрітися з Вами на одному полі і навіть в одному журналі». До речі, оповідання «Стріл» було надруковано разом із закінченням повісти М. Коцюбинського «Тіні забутих предків».

Українські оповідання Могилянського періодично з'являлися на сторінках преси і вийшли окремою збіркою 1916-го, та Коцюбинський уже не міг її побачити. Він упокоївся 25 квітня 1913 року. Могилянський присвятив свою першу прозову книжечку світлій пам'яті М. Коцюбинського. І написав: «Відчуття, що переживаю одну з більших втрат у житті, не покидало мене і тоді, як сів у залі засідання Товариства й під шум дискусій писав олівцем, поклавши папір на коліно, некрологи для газет «Річ» і «День», які передав присутнім на засіданні редакторам. Писав, а сльози сліпили очі... І дотепер згадка про той день—одна з найтяжчих згадок життя».

Після смерти товариша Могилянський присвятив йому кілька статей: «Ненаписана повість Коцюбинського» (1915), «Художник слова» (1915), «М. Коцюбинський. До біографії письменника» (1919). Його діапазон вивчення творчости Коцюбинського був доволі широким — від біографії через поглиблення розкриття творчої еволюції до переаналізованих творчих задумів. Пильно стежив за всіма інтерпретаціями його творчости і ревно оберігав від спрощення.

Могилянський був неординарною особистістю. Адвокат за освітою, блискучий трибун-полеміст, публіцист, який був ще й політиком, член Конституційно-демократичної партії, дискутував з Леніним, як вчений філолог виявив себе в критиці та літературознавстві. Товаришував з М. Грушевським, М. Зеровим, А. Кримським, М. Рильським. Залишив по собі новели, романи й переклади. Головного героя останнього роману «Хильда» (1941) описав так: «Марко повернувся в Петроград після революції 1917 року. Йдучи вулицею, він побачив, як хлопчаки на постаменті, де встановлено Мідного вершника, розклали вогнище. Спробував спинити, але йому відповіли брутальністю. Чоловік, який став свідком цієї розмови, з докором сказав: «А вам що, цареві статуї дорожчі за дитяче задоволення? Досить, випили багато крові, тепер свобода, все можна! Все дозволено!». Для морально-етичних підвалин нового суспільства Могилянський найбільшу загрозу вбачав у вседозволеності.

З 1905-го по 1923 рік письменник перебував у Петербурзі. З поверненням до Києва негайно взявся відігравати неабияку роль в академічному житті міста: у Вільній українській академії наук (ВУАН), заснованій 1920-го, став після П. Стебницького керівником Комісії для складання «Біографічного словника українських діячів». Його кабінет був місцем, куди сходилися щодня десятки працівників: одні були пов'язані з роботою комісії, інші приходили, щоб довідатися про останні події літературного, громадського та політичного життя в Україні. Приходили туди також і професори київських вищих шкіл, літератори, приїжджі з інших міст, зокрема з Харкова, із яким Михайло Михайлович був пов'язаний родиною. Там проживали його дружина, дві доньки й одружений син-прозаїк і поет Дмитро. Академія стала його родиною. Закидав проводу ВУАН «заскнілість», зачинення будинку академії в дні свят перед охочими там працювати. На засіданнях комісії, яка здобувала дедалі більшої пошани, обговорювали біографії українських діячів, читали матеріали, що надходили до комісії, а надходило їх надзвичайно багато.

Під час святкування ювілею Д. Багалія 1927 року Могилянський виступив з урочистим привітанням і підніс ювілятові оправлену збірку своїх праць, що були надруковані під псевдонімами П. Чубський і Миха, бо так його звали у ВУАН. На початку появи Могилянського в Києві до його слів дослуховувалися навіть комуністичні критики. Проте деякі неприємності у фахівця почалися в другій половині 1920-х рр. Час був тоді порівняно м'яким, тож було заборонено лише видавати його статті. Але академія наук продовжувала їх друкувати. Гоніння на автора тих матеріалів продовжилося після виходу у світ його оповідання «Сон», а також публікації «Вбивства», у якій засудив повернення М. Грушевського до України, на сторінках «Червоного шляху» 1926-го. Михайло Михайлович спробував реабілітуватися і надрукував листа, у якому запевняв, що не мав на увазі жодної особи. Але цьому ніхто не повірив. Через три роки він знову звернувся до «Червоного шляху» з листом, у якому пояснював, що «Вбивство» дало привід для непорозуміння, і вважав, що його публікація було тяжкою помилкою. Та служити соціалістичній культурі йому вже не дозволили. 1933 року ліквідували історико-філологічний і соціально-економічний відділи ВУАН, а також Комісію для складання «Біографічного словника українських діячів». З роботи Могилянського звільнили за «стосунки з ворогами радянської влади». Майже в той самий час заарештували, а потім і заслали його доньку Ладю. За кілька років поетесу розстріляли на Соловках. Заслали і його сина Дмитра.

Сам Михайло Михайлович був змушений виїхати з Києва й припинити науково-літературну діяльність, тож зупинився у Дніпропетровську в родині своєї найменшої доньки Ірини. Радів своєму знайомству й спілкуванню з Дмитром Яворницьким. У цей період написав два романи російською мовою, маючи надію надрукувати їх за межами України, а також об'ємні мемуари про дні буремної юности. Попри всі несприятливі обставини Могилянському як письменнику вдалося здійснити основні свої творчі задуми. Він помер 1941-го, на 68-му році життя, у с. Велика Мурта Красноярського краю, куди був евакуйований. Там його і поховали.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28-32

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

ЧЕРВЕНЬ

1 ЧЕРВНЯ

135 років тому (1891) помер український поет з Кубані Василь Мова (Лиманський).

95 років тому (1931) розпочався черговий етап виселення з УСРР на Урал так званих куркулів, який продовжувався до 15 липня.

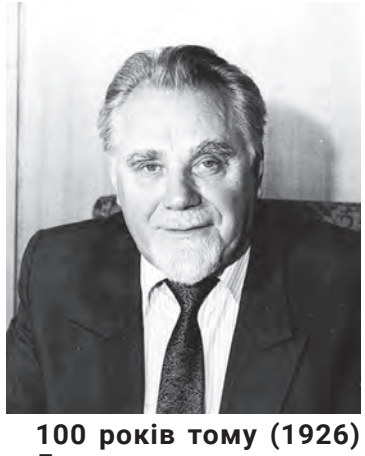
2 ЧЕРВНЯ

120 років тому (1906, за н. ст.) у Санкт-Петербурзі вийшло перше число «Украинского вестника», який ставив за мету поширювати інформацію про українство та його проблеми.

90 років тому (1936) у Сумах народився Володимир Голубничий, видатний український легкоатлет, котрий здобував золоті, срібні й бронзові медалі на п'яти Олімпійських іграх.

3 ЧЕРВНЯ

100 років тому (1926) у Луганську народився Костянтин Ситник, український ботанік, фізіолог рослин, еколог, академік НАН України, довголітній директор Інституту ботаніки НАН України. Помер 22 липня 2017 року в Києві.

7 ЧЕРВНЯ

150 років тому (1876) у Джурині (тепер — Тернопільська обл.) народився Лев Турбацький, літературний критик, журналіст, публіцист. Допомагав редагувати газету «Громадський голос» і журнал «Радикал». Помер 8 лютого 1900 року у Львові.

140 років тому (1886) народився Костянтин Широцький (Шероцький), відомий історик мистецтва. Помер 13 вересня 1919 року.

100 років тому (1926) народився Анатолій Базилевич, український графік, заслужений діяч мистецтв УРСР (1969), автор численних творів у галузі станкової та книжної графіки, серед яких — ілюстрації до творів: «Пан Халявський» Г. Квітки-Основ'яненка (1959), «Енеїда» І. Котляревського (1968). «Малий «Кобзар» (1969); українських народних казок (1970, 74), казок М. Стельмаха (1980); книги В. Бровченка «Як Мамай до Канади їхав» (1984), «Наталки Полтавки» І. Котляревського (1990), творів І. Франка, Марка Вовчка та ін.

70 років тому (1956) у Нью-Йорку помер відомий український маляр і педагог Мирослав Радиш. Народився 21 жовтня 1910 року в Іллінцях Снятинського повіту (Галичина).

8 ЧЕРВНЯ

125 років тому (1901) в Тобольську в родині українського поета Павла Грабовського, що перебував у засланні, народився син Борис, винахідник електронного телебачення. Помер у 1966 році.

80 років тому (1946) у таборі біженців в Авгсбурзі відбувся Перший український кооперативний з'їзд у Німеччині, на якому засновано «Об'єднання українських кооператорів» при Центральному представництві української еміграції.

9 ЧЕРВНЯ

125 років тому (1901) народився видатний селекціонер, «пшеничний батько» Павло Лук'яненко, котрий на землях Кубані працював над виведенням нових сортів зернових. Помер 13 червня 1973 року.

100 років тому (1926) народився Олександр Данченко, український графік. Народний художник УРСР з 1985 р., автор численних творів у галузі станкової та книжної графіки, серед яких — широко відомі ілюстрації до «Енеїди» І. Котляревського (1969), «Кобзаря» Тараса Шевченка (1984), «Прапороносців» О. Гончара (1989).

10 ЧЕРВНЯ

145 років тому (1881) народився В'ячеслав Прокопович, український історик, громадсько-політичний діяч, публіцист, член Центральної Ради (1917), голова Ради Народних Міністрів УНР в екзилі (1926—1939), редактор журналу «Тризуб» (1925—1939). Помер у Парижі 7 червня 1942 року.

125 років тому (1901) в Зятківцях (тепер — Вінницька обл.) народився Гнат Танцюра, фольклорист, народознавець, етнограф. Автор фундаментальної праці «Весілля в селі Зятківцях», двотомної монографії «Історія села Зятківці». Записав 5 тисяч пісень, близько тисячі казок, легенд, переказів та ін. У 1930 видав фольклористичну працю «Жіноча доля в народних піснях», у 1955 — збірник «Пісні Явдохи Зуїхи. Записав Гнат Танцюра», в 1958 — «Записки збирача фольклору» та ін. Помер у 1962 році.

95 років тому (1931) президія Далекосхідного крайвиконкому ухвалила рішення про практичне здійснення українізації культурно-освітніх закладів.

75 років тому (1951) у Ганжалівці на Черкащині народився Василь Шкляр, український письменник. Автор романів «Праліс» (1986), «Ключ» (1999), «Елементал» (2001), «Кров кажана» (2002), «Чорний ворон» (2009).

11 ЧЕРВНЯ

90 років тому (1936) народився Олексій Порошенко, видатний організатор сільськогосподарського виробництва, Герой України. Помер 16 червня 2020 року в Києві.

12 ЧЕРВНЯ

165 років тому (1861) народився Петро Брандт, український військовий діяч, генерал-майор. В Армії Гетьманату був начальником технічного відділу Головної інтендантської управи Генерального штабу. Рік смерті невідомий.

95 років тому (1931) народилася Євгенія Мірошни-

ченко, видатна українська співачка, Герой України. Померла 27 квітня 2009 року.

75 років тому (1951) народився відомий політик Юрій Костенко, голова Української Народної партії.

12—15 ЧЕРВНЯ

35 років тому (1991) в Пряшеві відбулася Міжнародна наукова конференція україністів, яка підтвердила приналежність південнокарпатських русинів до українства, а їхніх говірок — до української мови.

13 ЧЕРВНЯ

135 років тому (1891) у Катеринодарі (тепер — Краснодар) помер Василь Мова (псевд. — Лиманський), український письменник, педагог, лексикограф, перекладач. Брав участь у роботі недільних шкіл, поширював серед народу книжки-«метелики». Народився 13 січня 1842 року на хут. Солодкий Лиман (тепер — Канівський район Краснодарського краю).

120 років тому (1906) помер Петро Лініцький, український філософ, представник української академічної філософії. Народився у 1839 році. 90 років тому (1936) помер Олександр Ющенко, український психіатр, академік АН УРСР. Народився 2 грудня 1869 року на хут. Вотеч (нині — Сумська обл.).

5 років тому (2021) у Києві помер хореограф і танцюрист Григорій Чапкіс. Працював головним балетмейстером ансамблю бального танцю «Натхнення», а також заснував власну Школу танців Чапкіса. Особливо впізнаваним його зробило шоу «Танці з зірками», де він був одним із членів журі. Народився 24 лютого 1930 року в Кишиневі.

14 ЧЕРВНЯ

245 років тому (1781) народився Вікентій Беретті, український архітектор, представник класицизму, автор споруд у Києві (головний корпус Інституту шляхетних дівчат, Обсерваторія Київського університету (спільно з сином Олександром Беретті). Помер 18 серпня 1842 року в Києві.

125 років тому (1901) у Бобринці, що на нинішній Кіровоградщині, народився Петро Шумило (Шумилов), один з найвидатніших учених у галузі нафтодобування. Помер 17 серпня 1942 року.

80 років тому (1946) в українському таборі втікачів в Інгольштадті (Німеччина) засновано балетну школу під художнім керівництвом Валентини Переяславець.

15 ЧЕРВНЯ

95 років тому (1931) помер В'ячеслав (Вацлав) Липинський, український історик, соціолог, філософ історії, громадський діяч, ідеолог консервативно-монархічного напрямку української суспільно-політичної думки. Народився 5 квітня 1882 року.

85 років тому (1941) на Буковині народився Іван Миколайчук, видатний український актор, який створив глибокі національні класичні образи на екрані. Помер 3 серпня 1987 року.

45 років тому (1981) помер видатний хімік сучасності Михайло Усанович. Народився 16 квітня 1894 року в Житомирі.

16 ЧЕРВНЯ

35 років тому (1991) помер відомий хімік Василь Атрощенко. Народився 3 липня 1906 року в Донецьку.

16—18 ЧЕРВНЯ

70 років тому (1956) у Варшаві відбувся Організаційний з'їзд Українського суспільно-культурного товариства Польщі.

17 ЧЕРВНЯ

170 років тому (1856) народився Франц Рубо, живописець-баталіст, дійсний член Петербурзької Академії мистецтв, автор станкових картин «Атака запорожців в степу» (1881), «Таврійська губернія» (1883), панорам «Оборона Севастополя» (1902—1904), «Бородинська битва» (1911). Помер 13 березня 1928 року в Мюнхені.

18 ЧЕРВНЯ

125 років тому (1901) помер генерал-майор американської армії Іван Турчин. Народився на українській Слобожанщині 24 грудня 1822 року.

19 ЧЕРВНЯ

60 років тому (1966) у США помер видатний винахідник і підприємець Вільям Джус. Народився 5 січня 1895 року в Чернихівцях на Тернопільщині.

20 ЧЕРВНЯ

105 років тому (1921) у Варшаві відкрився Перший з'їзд українських студентських організацій Польщі.

45 років тому (1981) помер Лук'ян Ткачук, український геолог, академік АН УРСР. Був одним з основоположників літології та петрографії осадових порід України, один з авторів перших тектонічних, геологічних та літолого-палеогеографічних карт України. Народився 28 жовтня 1902 року в Немиренцях (нині — Житомирська обл.).

22 ЧЕРВНЯ

85 років тому (1941) гітлерівська Німеччина та її сателіти напали на Радянський Союз, що призвело до тривалої окупації українських земель.

85 років тому (1941) у Потоках Жмеринського району Вінницької області народився Петро Саблук, директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» Української академії аграрних наук, академік УААН, Герой України.

23 ЧЕРВНЯ

70 років тому (1956) у Москві помер Рейнгольд Глієр, український композитор, педагог, громадський діяч. Народний артист СРСР (1938). Серед його учнів — Б. Лятошинський, Л. Ревуцький та ін. Автор симфонічної, оперної, балетної, камерно-інструментальної музики. Народився 11 січня 1875 року в Києві.

45 років тому (1981) помер Петро Богач, український фізіолог, академік АН УРСР, професор Київського університету, його проректор (1972—1981), директор Інституту фізіології (1979—1981). Народився 30 січня 1918 року в Соколівці (нині — Хмельницька обл.).

25 ЧЕРВНЯ

140 років тому (1886) народився Іван Крип'якевич, український історик, дійсний член НТШ (1911), академік АН УРСР (1958). Помер у Львові 21 квітня 1967 року.

105 років тому (1921) у Самарканді (Узбекистан) народився Віктор Денека, відомий архітектор українських церков у Канаді, урядуючий президент УВАН у Канаді (2005—2008). Помер 3 квітня 2010 року у Вінніпезі (Канада).

95 років тому (1931) у Харкові народився Віталій Русанівський, український мовознавець, академік НАН України. Померу Києві 29 січня 2007 року. 75 років тому (1951) у США помер видатний винахідник Роман Гонсет. Народився 1891 року в Зеленій у Галичині.

26 ЧЕРВНЯ

155 років тому (1871) народився Андрій Лобода, український фольклорист, етнограф, педагог та літературознавець. Академік УАН. Помер 1 січня 1931 року.

Володимир Сергійчук

Продовження у наступному номері

Українці здійснили паломництво до Сучавського повіту

■ Софія Калина

Марамуреська філія Союзу українців Румунії (СУР) організувала паломництво до Сучавського повіту для 30 членів місцевого відділу організації.

Учасники паломництва відвідали важливі культові споруди та разом провели час у роздумах, молитві й духовній єдності. Паломництво сприяло зміцненню зв'язків між членами громади й просуванню духовних і культурних цінностей.

Під час поїздки учасники відвідали кілька монастирських осередків, приділивши особливу увагу вшануванню українських святих і спільним цінностям румунсько-української духовної спадщини. Маршрут передбачав монастир Драгомирна, монастир Святого Іоанна Нового в Сучаві, монастир Кемирзані та монастир Сіхастрія-Рареу.

Паломники мали нагоду дізнатися про історію відвіданих місць, їхню роль у збереженні православної віри, а також про історичні й духовні зв'язки між румунською та українською громадами. Атмосфера єдності й взаємної поваги сприяла зміцненню взаємин між членами організації та просуванню традиційних цінностей, притаманних українській громаді. Екскурсія, серед іншого, стала нагодою для підтвердження культурної і духовної ідентичности українців у реґіоні.

РПЦ молиться за війну

■ Ірина Коляда

Російська православна церква (РПЦ) офіційно затвердила щонайменше 12 молитов, пов'язаних із війною. Про це повідомив Центр протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України. «Це вчергове підтверджує, що Кремль послідовно використовує РПЦ для сакралізації агресії проти України й надання їй «духовного» виправдання», — ідеться в повідомленні.

У ЦПД зазначили, що до повномасштабного вторгнення риторика РПЦ мала завуальований характер із закликами «до миру», проте з 2022-го мілітаризація церковних текстів стала абсолютно відкритою. Ключовою є обов'язкова «молитва про Святу Русь», що містить прохання про перемогу для Росії. Її читають у кожному храмі РПЦ, а за відмову від виголошення цього тексту попів можуть навіть позбавити сану.

Крім того, синод РПЦ штампує нові тексти для військових, їхніх матерів тощо. На фронті клірики також поширюють неофіційні молитви, зокрема про «архистратига Володимира», у якій прирівнюють Путіна до архангела Михаїла. «Системне нав'язування Z-молитов наочно демонструє, що РПЦ є пропагандистським інститутом Кремля. Її діяльність не має жодного стосунку до духовности чи християнської етики», — резюмували в ЦПД.

Своєю чергою Кирило, глава РПЦ, заявив, що створення радянської атомної бомби стало можливим завдяки «божественному втручанню» та молитвам Серафима Саровського. Він також оголосив, що поява ядерної зброї врятувала Радянський Союз від «страшного руйнування».

Статуя Матері Божої

Бартоломей-Влодзімеж Краков'як

ПОЛЯКА ЗАТРИМАЛИ ЗА НАРУГУ НАД БОГОРОДИЦЕЮ

■ Андрій Стець

Поліція Боснії та Герцеговини затримала Бартоломея-Влодзімежа Краков'яка, 31-річного громадянина Республіки Польща, який спаплюжив статую Матері Божої в Меджугор'ї. Після здійснення акту вандалізму підозрюваний із наплічником за спиною вирушив у бік кордону з Хорватією, але його відстежили та затримали.

Статую Матері Божої обмалювали графіті та облили чорною фарбою. На ній з'явився напис «Диявол у спідниці» англійською та польською мовами. А біля зовнішнього вівтаря церкви Св. Якова вчинили підпал — чоловік вилив легкозаймисту рідину на нього й потім підпалив. Поруч залишився транспарант з іменами осіб, які проголошували об'явлення Матері Божої в цьому боснійському населеному пункті: «Іванка, Мір'яна, Мілка, Віцка, Іван, Яков — це шахраї, я маю докази».

Парафіяльна канцелярія в Меджугор'ї назвала ці події вандалізмом, повідомивши, що негайно розпочали очищення та ремонт пошкоджених місць. «Святиня залишається відкритою для всіх паломників. Молитовна програма відбувається за планом, а всі місця швидко впорядковують і доводять до належного стану», — ідеться в оголошенні.

Дев'ять років тому Краков'як уже вирушав у пішу подорож від Варшави до Меджугор'я. «Я пішов до психолога, який установив, що в мене депресія. Я повернувся додому, ліг на ліжко і став кликати Бога. Невдовзі відчув, що мушу все покинути й піти. Першою думкою було вирушити до моря чи в гори. Мені потрібно було знайти спокій, заспокоїтися та розслабитися. Але як тільки я відкрив Google Maps, у голові почув лише одне слово — Меджугор'є. Не роздумував, лише перевірив, скільки це кілометрів і чи можу перетнути кордон з ID-карткою, бо паспорта в мене не було. Виявилося, що на мене чекає близько 1,3 тис. км і що всюди можу ввійти лише з ID-карткою», — ділився тоді поляк Хоча в нього не було грошей, подався в дорогу, а також створив сторінку у Facebook, де ділився враженнями від подорожі до Меджугор'я.

Це одне з найвідоміших місць паломництва для вірних Католицької церкви. Хоча 2017 року папа Франциск зазначав, що частина так званих об'явлень у Меджугор'ї «не має великої цінности», через два роки все ж дав згоду на організацію туди паломництв. У вересні 2024-го Ватикан затвердив публічні культи та паломництва до цього місця. Однак Святий Престол не зробив висновку щодо надприродного характеру самих об'явлень.

Почаївській лаврі дали місяць на виправлення

■ Юстина Зарваниця

Державна служба України з етнополітики та свободи совісти (ДЕСС) оголосила припис Почаївській Свято-Успенській лаврі Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) щодо усунення порушень законодавства про свободу совісти й релігійні організації. У відомстві наголосили, що, відповідно до законодавства, релігійна організація має усунути виявлені порушення протягом 30 днів із моменту отримання припису.

Зауважимо, що 2025 року Кабінет Міністрів України затвердив порядок проведення досліджень щодо можливого зв'язку релігійних організацій з іноземними структурами, діяльність яких заборонена в Україні, а також щодо використання релігійних організацій для поширення ідеології «русского міра». У липні 2025-го ДЕСС повідомила про виявлення ознак афілійованости УПЦ МП із РПЦ і затвердила перелік релігійних організацій, пов'язаних із цією структурою. 27 серпня 2025 року відомство визнало УПЦ МП афілійованою з РПЦ. Згодом ДЕСС також інформувала про виявлення ознак афілійованости з РПЦ й інших структур, зокрема, Корецького монастиря та монастиря «Голосіївська пустинь».

СЕРЕДНЬОВІЧНІ ШЛЯХИ ЧЕРЕЗ КАРПАТИ

■ Орися Шиян

Сьогодні Тустань біля села Урича на Львівщині відома як унікальна наскельна фортеця та одна з найпопулярніших історичних пам'яток Українських Карпат. Її збудували майже 800 років тому, і це було не випадково. Археологічні дослідження та аналіз середньовічних джерел свідчать, що фортецю звели не лише для оборони, а й для контролю одного з важливих карпатських шляхів, який поєднував Русь та Угорське королівство.

Урицькі скелі

Фортеця стояла на популярному маршруті

Залога фортеці контролювала торгівлю

Реконструкція фортеці Тустань на урицьких скелях

У добу Середньовіччя гірський хребет Карпат був радше природною перепоною між Руссю та Угорщиною, ніж територією активного заселення. Більшість сучасних карпатських сіл виникла аж у ранньомодерний період. До того часу доріг у сучасному розумінні практично не існувало. Подорожні рухалися долинами річок, долаючи гори через перевали.

Висота перевалів змінюється із заходу на схід: найзахідніші мають висоту 500—600 м над рівнем моря, на Львівщині вони сягають 800—900 м, а на Івано-Франківщині — 900—1000 м.

Попри численні згадки в Київському та Галицько-Волинському літописах про походи «в Угри» і назад, велике військо майже ніколи не долало Карпати напряму. За підрахунками науковця Михайла Рожка, лише за півтора століття літописи більш ніж 120 разів згадують подорожі між Руссю та Угорщиною. Але великі військові походи з обозами переважно проходили через Сянок і так звані Руські, або Угорські, ворота. Саме там пролягав єдиний шлях, придатний для возів. Інші карпатські переходи, імовірно, були доступними лише для вершників або піших мандрівників.

На користь цієї версії свідчить згадка про угорського короля Людовика Анжуйського. 1352 року його поранили в битві під Белзом. Основне військо повернулося додому звичним маршрутом через Сянок, а самого короля невеликий загін довіз до Мукачева за шість днів. Історик Леонтій Войтович припустив, що цей коротший шлях пролягав через Львів, Меденичі, Борислав, Тустань і Верецький перевал.

Шляхи в українських Карпатах у XIII—XIV ст.

Дорога через Карпати пролягала вздовж річок

Важливість карпатських маршрутів підтверджують і пізніші документи. Історик Роман Миська розповів, що в описі Дрогобицької жупи 1656-го було зазначено, що великі партії соли до Волині та Києва доправляли возами, а через Карпати місцеві жителі переносили її спеціальними лантухами на плечах або перевозили на конях. Це ще раз підтверджує, що більшість гірських переходів залишалася вузькими стежками, непридатними для великого транспорту.

Чим активніше використовувалися гірські переходи, тим пильнішої ваги набував їхній контроль. Саме цим, на думку дослідників, пояснюють появу Тустані. Фортеця стояла безпосередньо біля одного з маршрутів, що вів від Дрогобича та Борислава до річки Стрий, а звідти — або до Ужоцького перевалу, або через долину Опору до Верецького перевалу.

На існування цього шляху вказують навіть місцеві топоніми. Д-р Миська розказав, що від Урича до гірського хребта простягався давній відріг зі слідами старої дороги, який досі має назву Гостинець. Він виходить до гори Товар, що пов'язує місцевість із торгівлею та перевезенням вантажів.

Під час масштабних археологічних робіт, проведених д-м Рожком в 1970—1980-х рр., дослідники датували матеріал IX ст. Проте сучасний аналіз археологічних артефактів, зокрема кераміки, не підтвердив таке раннє датування. Поки що на території фортеці не виявили знахідок, старших за XIII ст. Дослідники пов'язують будівництво Тустані з князем Левом Даниловичем, який тоді жив у Перемишлі. У другій половині XIII ст. він активно розвивав зв'язки з Угорщиною, освоював передгір'я Карпат і сприяв розвитку торговельних шляхів. Для захисту нових комунікацій виникла ціла система оборонних пунктів — городищ, монастирів і фортець.

Однією з найважливіших серед них стала Тустань. Її основною функцією був не лише військовий захист, а й контроль стратегічного шляху через Карпати.

Однією з головних переваг Тустані було саме її розташування. Фортецю збудували на скельній групі Камінь, до якої було складно підійти. Будівничі використали рельєф із вигодою для себе: скелі стали природними оборонними стінами, а проміжки між ними перекрили дерев'яними зрубами. Щоб міцно з'єднати дерев'яні конструкції зі скелею, у камені видовбували спеціальні пази, куди вкладали колоди. До наших днів на скелях можна помітити сліди цих врубів.

Єдиний в'їзд до фортеці проходив крізь вузький розрив між Великим і Малим Крилом, де стояла брама. Така система робила Тустань практично неприступною. Саме завдяки детальному дослідженню цих пазів археолог Рожко зміг відтворити ймовірний вигляд унікальної дерев'яної фортеці.

Нині Тустань є популярною туристичною пам'яткою Львівщини. Крім скель, там можна оглянути два музеї з цікавими розвагами для дітей, доступна туристична інфраструктура. Там щороку відбувається фестиваль середньовічної культури.

КОМЕРЦІЙНИЙ ПРОЄКТ ІНФАНТІНО

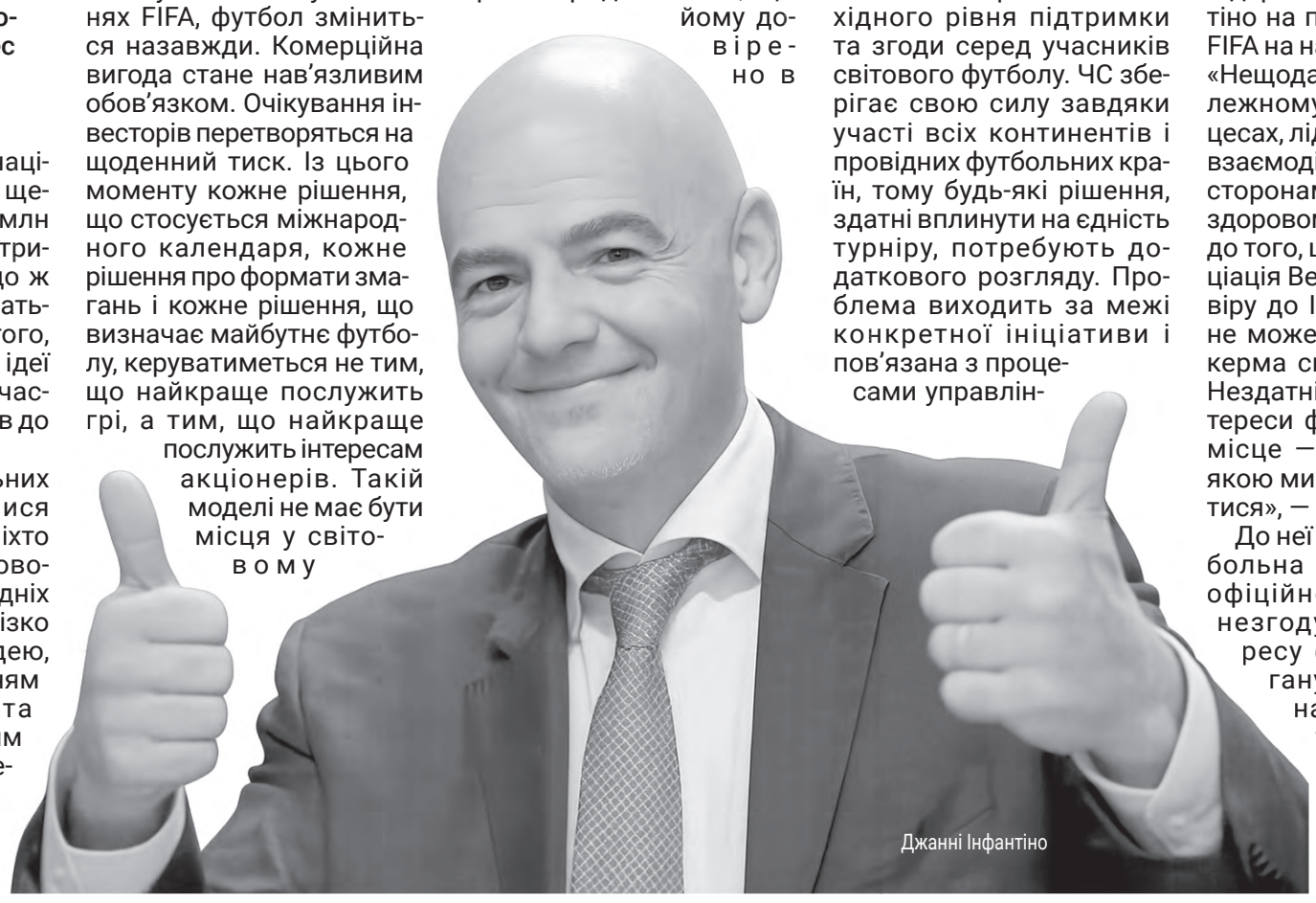
■ Петро Йосип

Джанні Інфантіно, президент FIFA, оголосив, що планує продати частки в чемпіонату світу (ЧС) приватним інвесторам. За його задумом, це може в рази збільшити прибутки організації та сприяти розвитку футболу в усьому світі. Для цього вирішили створити структуру FIFA Forward Enterprise (FFE) із капіталом 20 млрд USD. 20 % продати приватним інвесторам, щоб зібрати 4,2 млрд USD. Провідний інвестор — Thrive Eternal Джошуа Кушнера, молодшого брата зятя Дональда Трампа. Процес має супроводжувати JP Morgan.

Інфантіно пообіцяв національним асоціаціям щедрі виплати — по $20 млн USD і більше, якщо підтримають його план. Якщо ж не підтримають, залишаться без грошей. Крім того, він не відмовився від ідеї збільшити кількість учасників майбутніх турнірів до 64 команд.

Глави континентальних конфедерацій дізналися про цю ідею з газет. Ніхто з ними нічого не обговорював, жодних попередніх консультацій. А UEFA різко розкритикувала цю ідею, назвавши її «управлінням через залякування та актом примусу, негідним організації, якій довірено зберігати глобальний футбол». Відтак усі члени UEFA не братимуть участи в змаганнях, які проводять під егідою FIFA. Рішення бойкотувати ці турніри ухвалили на екстреному засіданні, скликаному для розгляду питання реагування на намір продати зовнішнім інвесторам частину прав на проведення ЧС. Усі 55 футбольних федерацій європейських країн одностайно висловилися проти такого наміру Інфантіно.

«Наша незгода виходить далеко за межі простого дотримання процесуальних норм. Щойно настане мить, коли зовнішні інвестори придбають хоч якусь частку власності у змаганнях FIFA, футбол зміниться назавжди. Комерційна вигода стане нав'язливим обов'язком. Очікування інвесторів перетворяться на щоденний тиск. Із цього моменту кожне рішення, що стосується міжнародного календаря, кожне рішення про формати змагань і кожне рішення, що визначає майбутнє футболу, керуватиметься не тим, що найкраще послужить грі, а тим, що найкраще послужить інтересам акціонерів. Такій моделі не має бути місця у світовому футболі. Майбутнє футболу не може визначатися очікуваннями тих, чиє першочергове завдання полягає в максимізації фінансового прибутку. Інтереси національних асоціацій, ліг, клубів, гравців і вболівальників також не можуть стати залежними від інвесторів, які бажають отримати якнайбільший прибуток. Футбол не може і не повинен будувати своє майбутнє на догоду фінансовій вигоді. Позиція Європи в цьому питанні надзвичайно ясна. Ми ніколи не дозволимо цій моделі легалізуватися. Ніхто не має морального права продавати те, що йому довірено в управління заради майбутніх поколінь», — ідеться в заяві UEFA.

Джанні Інфантіно

Азійська конфедерація футболу також не схвалила залучення приватних інвесторів для організації ЧС. «Той факт, що ситуація дійшла до того, що реальна можливість бойкоту ЧС з футболу стала предметом громадського обговорення, має турбувати всіх, кому не байдуже майбутнє нашої гри. Футбол ніколи не повинен був опинитися в такому становищі, — заявили її представники. — Ініціатива щодо створення FFE у теперішньому вигляді не зможе отримати необхідного рівня підтримки та згоди серед учасників світового футболу. ЧС зберігає свою силу завдяки участі всіх континентів і провідних футбольних країн, тому будь-які рішення, здатні вплинути на єдність турніру, потребують додаткового розгляду. Проблема виходить за межі конкретної ініціативи і пов'язана з процесами управління всередині FIFA. Через це має бути проведено терміновий перегляд системи прийняття рішень, аби проєкти глобального масштабу обговорювалися прозоро і з повноцінною участю всіх зацікавлених сторін. Майбутнє ЧС і самого футболу належить усій світовій футбольній родині. Воно має формуватися спільно через інститути, які враховують думку всіх конфедерацій і національних асоціацій».

Відтак футбольна асоціація Вельсу стала першою організацією FIFA, що відкликала лист на підтримку Джанні Інфантіно на посаді президента FIFA на наступних виборах. «Нещодавні провали в належному управлінні, процесах, лідерстві, цінностях, взаємодії із зацікавленими сторонами, комунікаціях і здоровому глузді призвели до того, що футбольна асоціація Вельсу втратила довіру до Інфантіно, тож він не може залишатися біля керма світового футболу. Нездатність поставити інтереси футболу на перше місце — це проблема, із якою ми не можемо миритися», — вказано в заяві.

До неї приєдналася футбольна асоціація Англії, офіційно підтвердивши незгоду листом на адресу футбольного органу. «Ми не маємо наміру більше підтримувати чинного функціонера FIFA Джанні Інфантіно», — зазначили в посланні.

Нарешті перемога

■ Роман Журба

У четвер 6 серпня «Динамо» (Київ) провело першу зустріч у рамках третього раунду кваліфікації Ліги конференцій у польському Любліні й обіграло азербайджанський «Карабах» у своєму номінально домашньому матчі.

Команда під керівництвом Ігоря Костюка забила гол ще в першому таймі й змогла утримати переможний рахунок (1:0) до кінця протистояння, створивши таким чином певну перевагу перед другою грою.

Початок першого тайму засвідчив, що гості налаштовані рішуче й здавати позиції не мають наміру, граючи переважно з м'ячем і суттєво переважаючи в цьому господарів. Водночас динамівці були більше зосереджені на контратаках у грі, що зрештою принесло їм успіх.

Відкрити рахунок киянам удалося на десятій хвилині матчу, коли воротар азербайджанців виніс м'яч, а Тарас Михавко підхопив його раніше, ніж суперник. Потім Володимир Бражко зробив закидання гравцям, які перебували ближче до карного майданчика, а там Матвій Пономаренко зміг обіграти захисника і в боротьбі за м'яч заштовхав його у ворота суперників.

Натомість гравці «Карабаха» зуміли створити момент, щоб зрівняти рахунок у протистоянні, однак Олексієві Кащуку, українському легіонеру азербайджанської команди, із близької відстані не вдався удар після подачі кутового, коли партнер по команді скинув йому м'яч. У другому таймі в «Динамо» було кілька цілком реальних можливостей ще не раз уразити ворота суперників, однак рахунок на табло залишився незмінним.

«Динамо» — «Карабах» (1:0)

ДЕ КАЛІЮ БІЛЬШЕ, НІЖ У БАНАНАХ

■ Ірина Нестерова

Сезон абрикосів зараз у розпалі, і ці фрукти можуть стати не лише смачним, а й корисним перекусом замість солодощів. Вони низькокалорійні, містять клітковину, вітаміни й антиоксиданти. Свіжі та сушені абрикоси мають різну харчову цінність. У 100 г свіжих абрикосів міститься приблизно 48 ккал, тоді як така сама порція сушених забезпечує близько 240 ккал. Під час сушіння з плодів випаровується вода, однак більшість поживних речовин зберігається.

Найкраще різницю видно на прикладі калію. У 100 г свіжих абрикосів міститься приблизно 259 мг цього мінералу. Для порівняння: банан забезпечує близько 358 мг калію на 100 г, тоді як сушені абрикоси — більш ніж 1100 мг. Це означає, що саме сушені, а не свіжі абрикоси перевершують банани за вмістом калію.

Проте на практиці важко порівнювати ці продукти лише за показниками з розрахунку на 100 г, адже мало хто з'їдає за один раз 100 г сушених абрикосів, тоді як порція свіжих фруктів або банан не становлять проблеми. Тому варто звертати увагу не лише на показники, а й на розмір типової порції.

Сезон свіжих абрикосів триває відносно недовго, тому варто скористатися ним, коли плоди стиглі й ароматні. Їх можна їсти як самостійний перекус або додавати до йогурту, вівсянки, кисломолочного сиру, салатів і десертів. Свіжі абрикоси — низькокалорійні, але водночас містять багато клітковини (приблизно 2 г на 100 г), вітаміну С, вітаміну Е, бета-каротину.

Останній є особливо важливим. Цей пігмент відповідає за насичений помаранчевий колір. Організм може перетворювати його на вітамін А, необхідний, зокрема, для нормального зору, роботи імунної системи, а також підтримання здоров'я шкіри та слизових оболонок.

Абрикоси також багаті на поліфеноли й інші рослинні сполуки з антиоксидантними властивостями. Хоча вони не є чарівним засобом для збереження молодості чи здоров'я, ці речовини можуть бути цінною складовою здорового харчування та способу життя.

Сушіння робить абрикоси калорійнішими, але водночас вони стають багатшими на клітковину й мінеральні речовини. Це насамперед стосується власне ка-лію, що допомагає підтримувати нормальну роботу м'язів, бере участь у передаванні нервових імпульсів і сприяє підтриманню нормального артеріального тиску. Водночас сушені фрукти краще розглядати як доповнення до раціону, а не як перекус без жодних обмежень. Кілька сушених абрикосів добре поєднуються з вівсянкою, натуральним йогуртом або горіхами, але якщо з'їсти цілу жменю, організм отримає значно більше калорій і природних цукрів, ніж у випадку зі свіжими фруктами.

Тим, хто купує сушені абрикоси, варто звернути увагу на їхній склад. Плоди яскраво-помаранчевого кольору часто консервують діоксидом сірки, що допомагає зберегти їхній колір. А в чутливих людей сульфіти можуть викликати небажані реакції. Темніші сушені абрикоси зазвичай не обробляють діоксидом сірки, тому вони мають простіший склад.

Українська держава заборгувала аптекам

■ Анастасія Лукашевська

Національна служба здоров'я України майже два місяці не виплачує аптекам компенсацію за ліки в межах програми «Доступні ліки».

Сума заборгованости сягнула 585 млн грн. Зокрема, у листі від Аптечної професійної асоціації аптеки скаржаться на несвоєчасне відшкодування коштів за видані реімбурсовані лікарські засоби, а також непідписання в електронній системі відповідних звітів.

Загальна сума, яку має відшкодувати держава: 305 млн грн за червень; 280 млн грн за липень ц. р. Аптеки попередили про ризик дефіциту ліквідности товару, невиконання зобов'язань перед постачальниками, працівниками й державою у зв'язку із затримкою.

В НСЗУ пояснили затримку розширенням програми «Доступні ліки». Лише в липні до програми препарати додавали двічі. Зокрема, під час наймасштабнішого розширення до програми додали 260 торговельних назв лікарських засобів для лікування серцево-судинних і цереброваскулярних захворювань. Згодом до програми додали 67 однокомпонентних і 35 комбінованих ліків українського виробництва. У відомстві запевнили, що виплати за реалізовані засоби в межах програми «Доступні ліки» аптеки отримають уже незабаром.

Чому після кавуна чи дині болить живіт

■ Катерина Сердюк

Кавун і диня є одними з найулюбленіших літніх фруктів. Проте для деяких людей навіть кілька скибок можуть закінчитися здуттям живота, спазмами чи діареєю. Причиною таких симптомів нерідко є не сам фрукт, а порушення засвоєння фруктози.

Фруктоза, або фруктовий цукор, природно, міститься у багатьох фруктах, меді та деяких овочах. Зазвичай всмоктується в тонкому кишківнику й організм використовує її як джерело енергії. Однак у частини людей цей процес порушений. Тоді фруктоза не засвоюється цілком і потрапляє до товстого кишківника.

У товстому кишківнику фруктозу починають розщеплювати бактерії, що супроводжується утворенням газів і накопиченням рідини. Через це виникає здуття живота, біль або спазми, підвищене газоутворення, діарея.

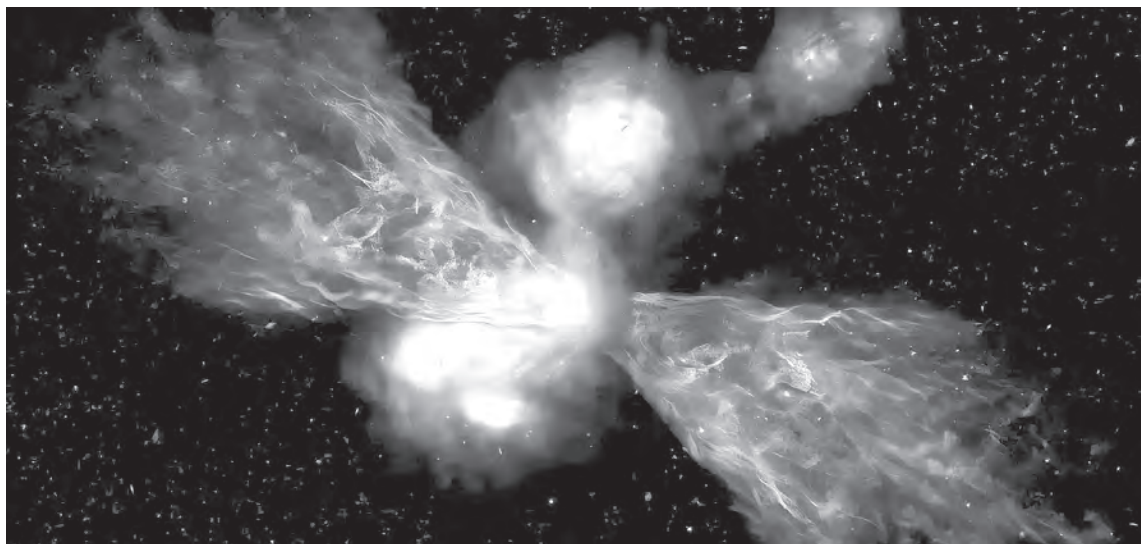
Кавун і диня мають відносно багато фруктози, а влітку їх часто їдять великими порціями. Якщо здатність організму засвоювати фруктозу знижена, навіть кілька невеликих скибок можуть спровокувати неприємні симптоми.

Фахівці наголошують, що дискомфорт після вживання дині не завжди означає порушення засвоєння фруктози. Диня також містить багато води й клітковини, тому її надмірна кількість, особливо після ситної їжі, може викликати відчуття переповненості та дискомфорт навіть у здорових людей. Крім того, подібні симптоми можуть виникати при синдромі подразненого кишківника й інших захворюваннях травної системи.

Якщо після продуктів харчування з високим умістом фруктози регулярно виникають однакові симптоми, варто звернутися до гастроентеролога. Порушення всмоктування фруктози можна виявити за допомогою водневого дихального тесту, однак остаточний діагноз установлює лікар після оцінки симптомів і результатів обстежень.

Відмовлятися від дині не обов'язково. Багато людей із порушенням засвоєння фруктози споживають невеликі порції, адже великі викликають неприємні симптоми. Іноді проблеми виникають лише тоді, коли диню поєднують з іншими продуктами, багатими на фруктозу. А втім, якщо після кожного вживання кавуна чи дині з'являється біль у животі, здуття або діарея, лікарі радять пройти обстеження та за потреби скоригувати раціон разом із дієтологом.

А також підкреслюють, що поширене порушення всмоктування фруктози не треба плутати зі спадковою непереносимістю фруктози. Остання є рідкісним вродженим захворюванням, проявляється ще в дитячому віці й потребує повної відмови від харчів, що містять фруктозу.

ПОТУЖНІ ВІТРИ, ЩО ЗНИЩУЮТЬ ГАЛАКТИКИ

■ Іван Заторський

Астрономи заявили, що потужні вітри, які здатні знищити цілі галактики, можуть пояснити, чому ранній Всесвіт усіяний «мертвими» світами, хоча вони мали б рости і вступати в період розквіту.

У новому дослідженні науковці використовували космічний телескоп «Джеймс Вебб» для спостереження за галактикою, вік якої становить лише 1 млрд років після утворення Всесвіту. Вони виявили катастрофу, що повільно розгортається там: величезний шлейф холодного газу, що вириває з галактики, позбавляє зіркоутворюючого матеріалу, який колись давав їй життя.

За словами дослідників, ця галактика перебувала в агонії, а до її загибелі призвів галактичний вітер. «Якщо цей швидкий викид триватиме, галактика може загинути менш ніж за 50 млн років, що пояснить походження загадкових масивних мертвих галактик у ранньому Всесвіті», — заявила Ребекка Девіс із Технологічного університету Свінберна в Мельбурні (Австралія), провідна авторка дослідження.

«Мертвою» вважають галактику, яка вже не створює нових зірок. Учені виявили цілий «цвинтар» таких галактик, коли Всесвіт ще перебував у зародковому стані. Та для багатьох науковців залишалося загадкою, як ці об'єкти могли стати «мертвими», якщо у них ледь було часу, щоби взагалі з'явитися. Одне з пояснень полягало в тому, що темна енергія — таємниче явище, яке веде до розширення Всесвіту — була потужнішою в ранньому Всесвіті, ніж тепер.

Досі астрономи припускали, що лише надмасивні чорні діри могли б викликати вітри, достатньо потужні, щоб спустошити найбільші галактики. Але останні спостереження вказують, що причиною може бути й поширеніший механізм.

Дослідники спостерігали за галактикою CRISTAL-02, яка насправді є скупченням кількох галактик, що перебувають на завершальних стадіях злиття. У ранньому Всесвіті, коли середовище було щільнішим, такі зіткнення відбувалися набагато частіше, ніж зараз. У міру зближення галактик, що входять до скупчення, їхні гази спрямовуються до центрів, викликаючи сплески зореутворення.

Коли вчені отримали зображення CRISTAL-02, вони виявили, що в ній зірки формуються удвічі швидше, ніж у галактиках аналогічного розміру. Вони кажуть, що саме цей сплеск зореутворення живить інтенсивний вітер, який видуває гази зі самої галактики.

Масивні зірки, що з'являються в цій бурі зореутворення, швидко згорають і вибухають у потужні наднові, які самі собою видувають потужні вітри. У поєднанні з іншими космічними вибухами в галактичному масштабі утворюється вітер, здатний перевернути ту саму галактику, що його породила. «Майже половина ранніх масивних галактик взаємодіє з іншими сусідніми галактиками, що дозволяє припустити, що це не примха, а доволі поширене космічне явище. Якщо багато ранніх галактик зіштовхуються і переживають швидке зростання, то, можливо, не дивно, що ми бачимо так багато «мертвих» галактик у ранньому Всесвіті», — додала д-р Девіс.

Атоми на МКС остудили майже до абсолютного нуля

■ Марко Стріха

На борту Міжнародної космічної станції (МКС) астронавти активували оновлену лабораторію NASA Cold Atom Lab — унікальний прилад, де атоми охолоджують майже до абсолютного нуля з метою вивчення одного з найдивовижніших станів матерії, відомих науці.

Cold Atom Lab в умовах мікрогравітації на станції може проводити експерименти, які неможливо здійснити на Землі. Квантова наука займається найменшими будівельними блоками природи — атомами, електронами, окремими частинками світла. Хоча атоми часто уявляють як крихітні тверді сфери, вони можуть поводитися як хвилі, існувати в кількох місцях одночасно й навіть проходити один крізь одного за певних умов. Cold Atom Lab охолоджує атоми до температур нижче за мінус 459 градусів за Фаренґейтом.

За температур, наближених до абсолютного нуля, атоми об'єднуються в конденсат Бозе—Ейнштейна — незвичний стан матерії, який іноді називають п'ятим станом, після твердих тіл, рідин, газів і плазми. Мікрогравітація низької навколоземної орбіти при цьому дозволяє хвилям матерії зростати до розмірів, недосяжних на Землі. «За найхолодніших температур матерія поводиться геть інакше, ніж усе, із чим ми мали справу раніше», — зазначив Джейсон Вільямс, науковий керівник проєкту Cold Atom Lab у Лабораторії реактивного руху NASA в Південній Каліфорнії.

Зараз пристрій обслуговує п'ять міжнародних дослідницьких команд, які займаються фундаментальною фізикою.

Майже всіх кандидатів в астронавти відсіюють

■ Олег Садовий

Під час відбору астронавтів фахівці NASA використовують незвичайні психологічні прийоми: уривають кандидатів, критикують навіть правильні відповіді та навмисно заявляють, що рішення задачі неправильне, хоча це не так. Як виявилося, усе це робиться не для того, щоб заплутати претендентів, а для перевірки готовності майбутніх учасників космічних місій.

Ключовим критерієм відбору є адаптивність — здатність зберігати спокій, приймати виважені рішення та ефективно працювати навіть в умовах сильного стресу, невизначеності й тиску. Під час співбесіди психологи уважно спостерігають за реакцією кандидатів: якщо людина відразу погоджується з критикою, відмовляється від власного правильного рішення або губиться після зауважень, це вважається тривожним сигналом. Однак і протилежна крайність — уперте ігнорування нової інформації — також не вітають.

Ідеальним кандидатом уважається той, хто здатен об'єктивно оцінити ситуацію: спокійно вислухати заперечення, перевірити власні висновки та, за необхідності, змінити думку або аргументовано відстояти свою. Саме така поведінка найкраще прогнозує успішну роботу під час тривалих космічних експедицій.

Відбір до програми підготовки астронавтів є одним із найскладніших у світі. Так, 2024-го заявки подало більше як 8 тис. осіб, проте після всіх етапів обрали лише десятьох. Цікаво, що за всю більш ніж 65-річну історію NASA статус кандидата в астронавти отримали всього 370 осіб.

Крім чудової фізичної підготовки, високого рівня освіти та професійного досвіду, оцінюють психологічні переваги кандидатів. Серед найважливіших: адаптивність, уміння працювати в команді, схильність до лідерства, стресостійкість, здатність швидко навчатися, емоційний інтелект, надійність і увага до деталей.

У NASA наголошують, що саме адаптивність найчастіше стає вирішальним фактором при виборі майбутніх астронавтів. На фінальному етапі відбору до складу комісії входять чинні астронавти. Вони допомагають визначити не просто найкращих фахівців, а людей, із якими самі були б готові провести місяці чи навіть роки в замкнутому просторі космічного корабля.

Як зазначили в агенції, головне завдання відбору — знайти тих, хто зможе зберігати ефективність навіть тоді, коли все йде не за планом. Саме тому стресові співбесіди залишаються одним із найважливіших інструментів оцінки майбутніх підкорювачів космосу.

ГОРОСКОП із 13 до 19 серпня

Овен (21.03—20.04)

Обставини вимагають перегляду ваших витрат. Утримайтесь від імпульсивних внесків у нові проєкти, натомість сфокусуйтесь на закритті старих фінансових зобов'язань. Ви отримаєте цікаві пропозиції від давніх колег, які варто розглянути. Зараз ви дуже енергійні, але існує ризик емоційного вигорання через надмірну активність. Зверніть увагу на якість сну й додайте в рутину більше тренувань на свіжому повітрі.

Телець (21.04—21.05)

Ваші зусилля за попередні пів року почнуть приносити реальні результати. Зараз чудовий час для великих покупок для дому або вкладень у власну освіту й апгрейд професійних навичок. Уникайте сумнівних фінансових угод. А зосередьте особливу увагу на раціоні й травній системі, оскільки спека та стрес можуть спровокувати дискомфорт. Додайте в меню більше сезонних овочів, зелені й дотримуйтеся питного режиму.

Близнюки (22.05—21.06)

Ситуація впливає на вашу рутину, тому можливі затримки з виплатами або скасування домовленостей. Уважно перевіряйте всі документи, які підписуєте, та не вірте обіцянкам на слово. Ви вдало уникнете зайвих витрат завдяки швидким рішенням. Нервова система працюватиме на межі через велику кількість інформаційного шуму. Влаштовуйте собі регулярні дні цифрового детоксу та проводьте більше часу без ґаджетів. Вам життєво необхідні розслаблення та масаж для зняття затисків у тілі.

Рак (22.06—23.07)

Якщо ви хотіли поспілкуватися з керівником про підвищення зарплати, то саме час. Ваша інтуїція зараз працює бездоганно, допомагаючи знаходити додаткові джерела прибутків там, де інші їх не бачать. Проте тримайте свої плани в таємниці до моменту їхньої реалізації. Зверніть увагу на психосоматику: внутрішні переживання можуть проявлятися у вигляді раптової втоми чи головного болю.

Лев (24.07—23.08)

Сміливо беріть справи у свої руки й запускайте амбітні проєкти. Фінансові надходження будуть регулярними, тож можете дозволити собі омріяні покупки чи недешеві речі. Але не позичайте гроші друзям, щоб не зіпсувати стосунки. Енергії вам вистачить на підкорення будь-яких вершин, але остерігайтеся травматизму під час активного відпочинку. Дотримуйтесь балансу між роботою та фізичною активністю, уникайте тривалого перебування на сонці.

Діва (24.08—23.09)

Вам доведеться уповільнити темп і зайнятися аналітикою, а не активними діями. Зараз ідеальний час для планування бюджету на осінь та оптимізації поточних витрат. Великі фінансові операції краще перенести на потім, коли ситуація стане більш прогнозованою. Особливого захисту потребує імунна система, що може дати збій через накопичений стрес. Візьміть курс вітамінів після консультації з лікарем і перегляньте свій режим дня. Здоровий сон тривалістю не менше як вісім годин має стати вашим головним пріоритетом.

Терези (24.09—23.10)

Успіх принесе командна робота й співпраця з однодумцями. Не бійтесь ділитися ідеями з колегами, адже саме колективний розум допоможе масштабувати ваші прибутки. Будьте обережні з онлайн-шопінгом, бо є ризик витратити значну суму на непотрібні дрібнички. Будьте уважні до опорно-рухового апарату й постави, особливо якщо у вас сидяча робота. Чудовим рішенням стануть регулярні сеанси плавання, пілатесу або вечірні прогулянки парком. Вашому ментальному стану допоможе арттерапія.

Скорпіон (24.10—22.11)

Кар'єрний прорив уже близько, але доведеться докласти зусиль і показати свою фаховість. Можливі тертя з керівництвом, тому тримайте емоції під контролем і оперуйте лише фактами. Фінансові пропозиції дадуть суттєвий прибуток у майбутньому. Високий рівень стресу може спровокувати безсоння або переїдання на емоційному ґрунті. Знайдіть екологічний спосіб скидати напругу: інтенсивні тренування, бокс або контрастний душ. Стежте за станом шкіри та не забувайте про якісне очищення.

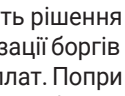
Стрілець (23.11—21.12)

Відкриваються можливості для навчання, розширення світогляду та закордонних контактів. Гроші приходитимуть легко, якщо не боятиметесь ризикувати й пробувати нові підходи в роботі. Уникайте лише підписання довготривалих контрактів. Зараз чудовий час для очищення організму й початку здорового способу життя. Спробуйте нові види активности, приміром, великий теніс, це додасть енергії та драйву. Ваша слабкість зараз — печінка, тому мінімізуйте вживання масної їжі й алкоголю.

Козеріг (22.12—20.01)

На перший план виходять питання сімейного бюджету, податків або спадщини. Удалими будуть рішення щодо реструктуризації боргів або оптимізації виплат. Попри загальне уповільнення бізнес-процесів ваші особисті накопичення залишаться в безпеці. Зверніть увагу на суглоби та зуби — саме час завітати до профільного фахівця для планового огляду. Вашому тілу потрібне якісне розслаблення, тому гаряча ванна зі сіллю ввечері має стати обов'язковим ритуалом.

Водолій (21.01—19.02)

Фінансовий успіх залежатиме від вашого вміння домовлятися та знаходити компроміси. Можлива поява нових клієнтів або бізнес-партнерів, які запропонують вигідні умови. Вашому організму потрібен баланс між активністю та відпочинком, оскільки енергетичний потенціал нестабільний. Уникайте екстремальних дієт, натомість зосередьтеся на інтуїтивному харчуванні та балансі мікроелементів.

Риби (20.02—20.03)

Буде багато рутинної роботи та дрібних завдань, які вимагатимуть максимальної концентрації. Зараз не час для глобальних кар'єрних стрибків, а період наведення ладу в поточних справах. Ваша фінансова стабільність залежатиме від дисципліни й системности. Особливої уваги потребує стан стоп та лімфатичної системи. Корисними будуть курси масажу або лімфодренажні вправи. Не ігноруйте перші симптоми застуди, дайте собі можливість відлежатися день-два.

Світлана Таланова

А	В	Т	О	М	А	Т	П	Е	П
Р	З	Т	Я	Л	У	К	Р	Щ	І
Е	А	У	Г	У	Р	Т	И	И	С
В	Б	Р	К	У	Р	К	В	Т	Т
Ь	О	П	Л	І	Т	О	И	А	О
Л	Р	С	Л	І	Т	С	Д	Р	Л
О	О	І	Н	А	Г	А	Т	Я	Е
В	Л	Р	С	Т	И	Л	Е	Т	Т
Е	О	К	І	И	Т	Е	М	А	З
Р	Р	А	К	Е	Т	А	Л	О	М

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: автомат, гурт, забороло, замети, кріс, крук, куля, літо, пістолет, привид, прут, ракета, ратище, револьвер, стилет, стіл, ятаган. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 32: клон.

У Єгипті знайшли візантійське місто

■ Оксана Горнятко

У західній пустелі Єгипту в оазі Дахла археологи виявили добре збережене місто візантійської доби. Учені дослідили житлові квартали, громадські простори та релігійні споруди, серед яких базиліка середини IV ст., зведена на підвищенні та орієнтована на головні вулиці міста.

У Міністерстві туризму та старожитностей Єгипту зазначили, що планування поселення було чітко структурованим: головні магістралі перетиналися під прямим кутом, формуючи площі та відкриті громадські простори.

Поруч із базилікою збереглися залишки двох сторожових веж, а також укріплена споруда з масивними оборонними стінами. Серед знахідок є житлові будинки з приймальними залами та склепінчастими дахами.

Особливу увагу дослідників привернув будинок диякона Тісуса, датований другою половиною IV ст. Імовірно, його використовували як домашню церкву до будівництва головної базиліки.

Під час розкопок також виявили хлібні печі, кам'яні жорна, кухонні приміщення, бронзові та золоті монети часів Римської та Візантійської імперій, зокрема, за правління імператора Констанція II (337—361). Ще однією важливою знахідкою є близько 200 остраконів — фрагментів кераміки з написами. Вони містять записи про торгівлю, листування та повсякденне життя мешканців міста.

Окремі розкопки проводили на пам'ятці Марина-ель-Аламейн неподалік від Александрії. Там археологи виявили ще 18 гробниць, а також кераміку, амфори, світильники й рідкісні артефакти, зокрема, поховальні золоті пластини, вкладені до ротів померлих — елемент давнього обряду, відомого як «золотий язик». Дослідники вважають, що Марина-ель-Аламейн є залишками давнього греко-римського портового міста Леукаспіс, яке процвітало до IV ст. та було важливим торговельним центром Середземномор'я.